

EESTI POLITSEILEHT

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 20/21 (76/77).

19. mail 1923 a.

III. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.		Kuulutuste hind:	
Tellimise hind: aastas	Mk. 800.—	1/1 lehek. Mk. 3000.—	1/4 lehek. Mk. 800.—
poole aastas	400.—	1/2 " " 1500.—	1/8 " " 400.—
weerand aastas	200.—	1/3 " " 1000.—	1/16 " " 200.—
Üksik number maksab Mk. 18.—		1/32 lehek. Mk. 100.—	
Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.		Lehe eesküljel 75%, tekstis 100% kallim.	
Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.		Adressi muutmise 10 mk.	
Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.		Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.	
		Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.	

Sisu: 1) G. Maddison, Posti saladus. 2) M. Morrison, Sademrihteriteist eht haagitõhtuniftudest. 3) Dr. Socard, Süütmärfide tõenduste teaduskilised alused. 4) Ülemaade kriminaal-postifet tegewuseft 1922 a. 5) Eesti rahwa ojawõtmise Wene riigi poliitilistelt elust. 6) Ametlik oja. 7) Küsimused ja koitmised 8) Kuulutused.

Posti saladus.

Administratiiv asjade peawalitsuse juhataja E. Maddison.

(Jõpp.)

Kontinendi konstitutsioonid aga jfaldawad selle wastu harilikult sellekohased kindlustused posti saladuse kohta. Selles nähti ning nähtakse praegugi kindlustust, et kontinendil tuntud kabinetid uuesti ellu ei ärakaks.

Belgia seaduste järele on lubatud järgmised posti saladuste rikkumised:

1) kohtu-uurija poolt igaihe käest kirjade äravõtmise, mis süüdistatavale saadetud wõi tema poolt saadetud (Code d'instruction criminelle, art. 87—88). Kirjawahetus süüdistatava ja kaitseja wahel on muridugi wälja arwatud; 2) konkursi walitseja õigus wõlgniku kirjawahetust oma kätte wõtta (1851 a. 18. aprilli sead. art. 47), kuid selle määruse konstitutsioonile wastawus annab kahelda (waata E. Hanssens — Du secret des Lettres); 3) postiwaltitsuse õigus iga saadetise saaja käest ümbritu awamist nõuda, millebes postiwaltitsus arwab wäärt wõi tolli alla kuuluwaid asju leidurwat (1879 a. 30. mai sead., art. 56); 4) postiwaltitsuse poolt kirjade awamine, mis püüdlifu adressi tõttu wõtmata kätte toimetada (1879 a. 30. mai sead., art. 8).

SHOKOLAADI JA KOMPWEKITEHAS

K. DETERT & K^o

Tallinn, S. Batareift. 12. Kõnefr. 22-43

Kõige peenemaltsemad shokol. ja Monpansje „Kodumaa“.

Nii määrab Belgia 1831—1903 a. Konstitutsioon: „Kirjade saladus on puutumatu. Seadus määrab ära, kes ametnikkudest on wastutawad postile usaldatud kirjade saladuse puutumatus eest“ (art. 22).

Posti saladuse lubatud rikkumisenä tuleb võtta ka teatud isikutele „isa, eestkostja ja isegi abielulise võimu“ põhjal kuuluvat õigust kirjade väljaandmisest nõuda, mis alaealistele või abielunaiastele adresseeritud (Kuningl. korraldus 12. oktoobrist 1879 a., art. 23).

Saksa 1919 a. 11. augusti konstitutsioonis on posti saladusele pühendatud kaks paragrahvi — 34 ja 117. Esimese järele on „riigipäeval õigus ning ühe viitenäku tema liikmetest ettepanekul kohuseks uurimise komisjoni määrata. . . Komisjoni võt tema poole pööravate asutuste ettepanekute kohta on täpselt määratud kohtupidamise korra ettekirjutused, kuid kirja, posti, telegraafi ja kaugekõne saladus jääb puutumataks“.

Teine paragrahv määrab: „Kirja saladus, samuti posti, telegraafi ja kaugekõne saladus on puutumata. Grandi teha võib teha ainult vastavate seaduste kaudu.“ Et saa märkimata jätta, et selles paragrahvis nende juhtumiste tähendamata jätmise, kus posti saladuse rikkumine lubatud, posti saladusele väga hädaohtlikuks võib saada, sest sarnased erandid vastava seadusega üldiseks reegliseks võivad muudetud ning konstitutsioonis deklareeritud kindlustused nullini viidud saada.

Teiste seadusandluste eeskujul lubab saksa seadusandlus posti peal süüdlasele saadetud kirju ja saadetisi ning telegraafi asutustes temale saadetud telegramme ära võtta; samuti on lubatud nimetatud kohtades niisuguseid kirju, saadetisi ja telegramme ära võtta, milledest teatud asjaolude olemasolul järeldada võib, et nad süüdlaselt tulevad või temale määratud ning et nende sihtuurimise juures tähtis võib olla. Neid ära võtma on volitatud ainult kohtunik, viivituse hädaohtu korral ning kui uurimine mitte lihtsa üleastumise kohta ei käi, on selleks volitatud ka prokuratuur. Viimane peab aga need asjad otsekohe kohtunikule ette panema, kusjuures kirju ja teisi postsaadetisi lahti ei tohi teha. Prokuratuuri poolt antud aravõtmise korraldus kaotab jõu, ka siis, kuigi tema põhjal meel postsaadetisi välja ei ole antud, kui ka kolme päeva jooksul kohtuniku poolt kinnitust ei leia. 15. novembri 1918 a. määruse põhjal toimetatakse kirjade ja saadetiste avamist (die Postüberwachung) „Postprüfungstelle“des“ maksude huvides ja majanduslikel põhjustel; sarnase määruse olemasolul võib küll määral kindlustatud posti saladusest rääkida.

Õpetades väljamaa seadusandluste üle vaadet posti saladuse küsimuse kohta tähendame, et üldise reegli järele kirjade avamine seal, kus posti saladus konstitutsiooni või eriseaduse kaudu kindlustatud, on lubatud ainult väheste, seaduses kindlasti aramääratud juhtumistel. Need on: 1) kohtuline juurdlus; 2) konkurss juhtumisel, et ära hoida varanduse seadusevastast üleandmist või peitmist ja 3) nõndanimetatud „surnud kirjade“ avamine, s. o. kirjade avamine, mis adressi puudumisel või segasuse tõttu võimatu kätte toimetada, ehk adressesaadi surma või teadmata kuhu aravõidu puhul ehk kui adressesaat tõrjub margita kirja vastuvõtmast. Sarnased kirjad avatakse teatud aja möödumisel, et adressi leida, mille järele võimalik oleks kirja kas saata tagasi saata või määratavuse järele edasi toimetada.

Enamjao teiste maade konstitutsioonide eeskujul õiguste deklaratsiooni sisaldades,

Suitsetage
Eesti paberosse
FRU-FRU

pidi meie põhiseadus teiste hulgas loomulikult nimetama ka posti saladust. Viimasele on pühendatud § 14, mis järgmine: „Eestis on kindlustatud sõnumite ja kirjade saladus, mis edasi antakse posti, telegraafi ja telefoni või mõnel muul üldtarvitaval teel. Grandeid teha on õigus kohtuvõimudel seadustes ettenähtud juhtumistel.“

Etteoodud paragrahvi redaktsioon tuleb teataval määral meeles ilaletteoodud saksa konstitutsiooni art. 117. Nii siin kui ka seal nimetatakse mitte üksi posti, vaid ka telegraafi ja telefoni. Vanades konstitutsioonides räägitakse harilikult „posti saladusest“ või „kirjade saladusest“ — ning juba elu ise viis pärastpoole selle kindlustuse alla kas eriseaduse kaudu või tegelikult ka telegraafi ja telefoni teel edasiantavate teated. Meie põhiseaduse paragrahv lähed

salga omaga võrreldes veel sammu lauge-
male: etteaimates tehnika arenemist kind-
lustab ta ka teiste tulevikus võimalikkude
üldtarvitatawate wahendite läbi edasianta-
wate teadete saladuse.

Kuid kõige tähtsam selles põhiseadusega
antud kindlustuses on see, et põhiseadusega
kindlustatud saladust ainult kohtuwõtm
wõib rikkuda ning selle juures ainult sea-
duses ettenähtud juhtumistel. Järjekult
ei wõi seda kindlustust ühegi harilikku sea-
dusega muuta. Seda wõib muuta wõi pi-
rata ainult samas korras kui põhiseadustki
(§§ 87—89).

Meil makswate seaduste järele wõib kir-
jade awamist toimetada ainult kohtulise
uurimise ja konkursi juhtumisel.

Rr. kpd. f. § 368¹ järele tuleb juhtumistel,
kui asja uurimise juures tarwidus tekib
kohtu-uurimise all seiswalt isikult tulewaid
wõi tema nimelise saadetawaid kirju läbi
waadata wõi ära wõtta, järgmisi määrusi
jälgida: 1) kohtu-uurija teatab iga kord kir-
jawahetuse kinnipidamisest wastawale pos-
ti, telegraafi wõi posti-telegraafi asutusele,
kuuluwuse järele, ning ühes sellega esineb
rahukogu esettepanekuga temale kirjawahet-
use läbiwaatamist ja ärawõtmist lubada;
2) rahukogu otsuses tulewad täpselt ära tä-
hendada kirjawahetuse läbiwaatamise wõi
ärawõtmise tarwidust tingiwad põhjused;
3) kohtu-uurija ettepanekule järgnema ot-
suse põhjal teatab rahukogu, ühel ajal koh-
tu-uurijale tema poolt palutud abinõu lu-
hamise wõi mittelubamise üle teadustades,
selle üle asja ära tähendades, mille järele
otsus tehtud, ringkonna (wõi tema asetäit-
wale) posti-telegraafi ülemusele wasta-
watele posti, telegraafi wõi posti-tele-
graafi asutustele teatamiseks. Kohtu poolt
kirjawahetuse läbiwaatamise ja ärawõtmise
mittelubamise korral, saadetakse wiimane
wiititamata oma määratawuse järele;
4) kohtult lubasaamise korral teatab kohtu-
uurija seda wastawatele posti, telegraafi
wõi posti-telegraafi asutustele, temale nõu-
taw kirjawahetuse muretsemiseks, ehk jälle
teadustab neile asutustele oma sinna tuleku
ajast läbiwaatuse ning teiste uurimise toi-
muste teostamiseks; sinna jõudes näitab
kohtu-uurija sellekohase tunnistuse posti,
telegraafi wõi posti-telegraafi asutuse üle-
musele ette; 5) posti-telegraafilise kirjawa-
hetuse läbiwaatamist ja ärawõtmist toimetat-
akse postiametniku juuresolekul, kusjuu-
res need kirjad, saadetised ja telegrammid,
mis kinnipidamise alla ei läi, wiititamata
määratawuse järele edasi saadetakse; 6) tar-

widuse korral kaelaohutusele wastutusele
tõmmatud isikute kirjawahetuse kohta tea-
teid saada, pöörab kohtu-uurija nende tea-
dete muretsemise nõudmisega wastawa
posti, telegraafi wõi posti-telegraafi asutu-
se poole ilma et selleks rahukogult luba ki-
fiks.

Siin tuleb tähendada, et poliitilistes as-
jades (riiklikes) eeluurimist toimetawal
isikul erandi näol on õigus ilma § 368¹ ette-
nähtud loata posti- wõi telegraafilist kirja-
wahetust läbi waadata ja ära wõtta (§ 1037).

Mis puutub § 1035¹¹, mille järele niisu-
gustes asjades ülekuulamisest toimetawad
isikud § 368¹ teotud ei olnud ning tarwiduse
korral prokuratuuri esitajaga kokkuleppi-
des posti wõi telegraafilist kirjawahetuse
järelwaatamist ja ärawõtmist toimetasid,
siis peab seda paragrahwi, kui põhiseaduse
eelpool ettetoodud paragrahwile wastu käi-
wat maksuwusetaks tunnistama.

Ehk küll ettetoodud paragrahwid ainult
posti- ja telegraafilisest kirjawahetusest
räägivad, tuleb neid siiski tarwitada telefo-
nilise läbikäimise kohta. — Kuidas seda tar-
witada — see on tehnika küsimus.

Mis puutub posti saladuse rikkumisesse
konkursi juhtumisel, siis peawad Posti sea-
duse § 457 (R. f. l. XII l. 1 j. — 1857 a. wäl-
jaanne) järele „kohtukohad, kus pankroti
asja aetakse, kellegi isiku pankroti kohta tea-
teid saades sellest kohe samas linnas asuwa
postiasutusele teatama, ühtlasi ära seleta-
des, misugusele kohtule niisuguse isiku ni-
mele tulewad kirjad saata, ning konkursi
asutamise puhul teadustada, kus see saab
asuma, kes kuraatoriteks walitud ning wo-
litatud on postilt kirju wastu wõtma, et
postiasutustel tarwis ei oleks küsimustega
kubermangu walitsust koormata, waid tar-
wilikke teateid digel ajal saaksid sealt ko-
halt, kust tarwis.“ Kuid see paragrahw
on, nagu seaduste kogu juure 1906 a. jär-
jest näha, ära muudetud, ning praegusel
ajal läinud postiasutused sifeministri poolt
kinnitatud määruste järele (1. j. 1909 a.
väljaanne), millede § 591 järele, kui
keegi isik waranduseta wõlgnikuks tun-
nustatud, posti-asutus wastawa kohtu tea-
daande järele sarnasele isikule kirjawahetust
välja ei anna, waid seda kohtu poolt näi-
datud asutusele wõi isikule annab.

Põpuks on tarwilik tähendada, et mõnel
juhtumisel kirjad posti asutuse poolt lahti-
wõtmise, kuid mitte läbilugemise alla, ku-
luwad, kuid tingimata adressaadi juures-
olekul. See sünnib siis, kui kahtlus tõuseb,

et kirjades või saadetiistes raha või asju saadetakse, ilma, et nende postile andmise juures sellest teatataks. N. S. § 1123 järele kuuluvad sarnased rahad ja asjad konfiskeerimise alla.

Siiski ei ole põhiseadusega kindlustatud

posti saladus absoluutne. Ta on maffem riigiteelu normaal aegadel. Graforralistel olukordadel käib ta nagu teisedki kodanike põhitõrused ja vabadused põhiseaduse § 26 põhjal teatud kitsenduste alla.

Hackenrihteritest ehk haagikohtunikudest.

M. Morrison.

(Lõpp.)

Nästate jooksul kasvas haagikohtunikute võim taunis laialt ja, et rahvas alles rumal ja harimata, tarvitati võimu tihti liialt ja kurjasti, leegi ei teadnud dieti, mida haagikohtunik teha võis ja mida mitte, kui kõrgelt võis tema karistada ja kus oli karistuse piir. Kõige selgema pildi saame sellest ametist 1845 a. Eestimaa tsiviilkuberneri J. v. Grünwaldti poolt haagikohtunikutele antud juhatuskirjast: „Instruktion für die Hadenrichter des Gouvernements Estlands“, kus nende õigused ja kohustused täpipselselt ära näidatud. Selle järele oli Tallinnamaa piirides kokku 11 haagikohtunikku: Väänemaal 3, Harjumaal 3, Virumaal 3 ja Järvamaal 2. Nemad waliti ametisse rüütlifogu poolt 3 aastaks, wannutati ülemmaakohtus ning registreeriti kuberneri kantseleis, kuid ametist lahkimisel pidid nad selgeks tegema, et nende piirkondas kõik maksud on sisse nõutud. Harilikult waliti haagikohtunikudeks kedagi piirkondades ehk jaoskondades asuwatest mõisapidajatest ja see amet oli tasuta, ainult kantselei ülemalpidamiseks maksis kubermangu walitus teatud summad, mille suuruse rüütlifogu kindlaks tegi. Ka päewa- ja sõidurahad ei olnud ette nähtud, kuid haagikohtunik võis kättimist nõuda oma jaoskonnas nii endale kui ka asjaajamisega seotud isikutele. Endise Wene impeeriumi ametjärele järele seisis haagikohtunik 8 auastmes (Rangklasse). Haagikohtunik pidi jaoskonnas kõiksugu korratused ära lõpetama, kuid tema võim ei ulainud aadeli, waimulikkude, sõjawäelaste ja wäljamaalaste kohta. Nende kohta otsustas kubermangu walitus haagikohtuniku poolt kokkuseatud protokolli järele. Haagikohtunik võis wäljemates asjades ise süüdlasi rahatrahwiga, arrestiga ehk peksuga karistada, tähtsamad asjad pidi ta aga kubermangu walitusele edasi saatmiseks ette kandma. Kõik jaoskonnas asuwad mõisaomanikud, kui kohalikud poliitsei esitajad, pidid haagikohtunikule kõigiti abiks olema, kuritegude jälgimisel kaasa aitama, kinniwõetud wange edasi saatma ja walla wiljamagastide seisukorra ning muu olukorra üle aru andma. Haagikohtunikute kantselei oli tema enda mõisas ja temal oli kirjutaja ning kaks kättsjalga. Kantselei asjaajamine ei läinud dieti wäliselt poliitsei jaoskonna

kantseleist kuigi palju lahtu: needsamad sisse ja wäljaläinud kirjad, aruanded, jaadud ja edastatud käjud jne. Kantselei raamatutena peeti laudjuhendit, raharaamatut, mitmesuguste tunnistuste wäljaandmise, maksude sissenõudmise, passide wäljaandmise, jaoskonnas asuwate sõjawäelaste registreerimise, wäljamaalaste, jaoskonna piirides olemate kõrtside ja magasini aitade wiljatagawarade registreerimise raamatuid.

Haagikohtunikud alustasid juurdlust ka kõigis neis asjus, mis praegugi poliitsei tegewuse wõimkonda ulatawad, nemad jagasid käste edasi mõisapolitseidele, kuid kõigist enda ametistmest kõrgemal seiswatele ametikohtadele ja ametnikkudele tegid ettekan-deid teatud wormil ja kujul. Et kubermangu walitus oma määrused tihti kubermangu lehes üksi wälja kuulutas, siis olid haagikohtunikud kohustatud seda pidama ja hoolega läbi lugema.

Haagikohtunike rewideeris tsiviilkuberner, kes nende tegewuse järele walwas ja tema võis neid ka ametist eemaldada, ametist tagandada võis neid aga üksi ülemmaakohtus (Oberlandgericht). Haagikohtuniku tegewuse üle võis kubernerile 4 nädala jooksul kaebtust tõsta ja tema oli kohustatud asjaosalisele sellekohase nõudmise peale protokolli ära kirja wälja andma.

Haagikohtunikul olid wäga laialdased kohustused, nagu neid kahjuks poliitseil alati palju olemas. Tema pidi pühapäewade õige pühitsemise järele walwama ja selleks kaasa aitama, pidi sektantide ja usumäärisejate hullustuste koosoletud ära lõpetama ja neid keelama. Surnuaegade korrahoid, seaduswastase arstiabi andmise ärakeelamine, kaitserõugete panemise läbiwiimine, külgehakkawate haiguste ärahoidmine, terwishoju kohta käiwate määruste täitmine, tulekaitse järelewalwe, metsjade põlemiste kustutamine, jookswates wetes kinnaleotamise ärakeelamine, jahimääruste järelewalwe, trükkseaduste rikumiste awalikus tegemine, wiljamagastni aitade korrahoid, maalaatade heakord, maatõrtside ülewaaide, salawiinaajamiste ja salawitinaulpluste awalikus tegemine, salajal wiisil Soomest soola sisse toomise jälgimine, kaasabiandmine laewadnnetus-tel, teede ja sildade järelewaatus ja korrahoid,

postijaamade järewalwe, kuritegijate, hultujate, wäejooftikute, terjuste j. t. tabamine ja edasijaamine, läbiotfimiste ettewõtmine, mõtude ja kaalude rewideerimine, jundusliste määruste täitmine ja õige põhjalit ning üfifitafjaline üfifite kuritegude protokolleerimine ja juurdlemine jne. Nagu fiit näha käis haagikohtunikkude tegewuie hulka lõit see, mis nüüd suuremalt ojalit wälispolitifei kohustesje kofku on kuhjatud. Paljud kodumaa arhitwides allesolewad haagikohtunikkude protokollid on õige punktipealt kofku seatud ning täidamad weel kõige uuema aja loogika ja mõtteterawuie nõudmifi.

Kuid peale kaelakohtuliste asjade wõis haagikohtunik ka tfiwiilasjus kohut mõista, kui nõudmine üle 20 rubla ei ulatanud, wõis jurejatelt mahajäänud päranduifi hoiule wõtta ja neid pärijate puudufel oksjoni teel ära müüa nagu leitud asjugi, wõis tfiwiilkohtuufufid täita ja oli kiheltonna kohus eesistujaks. Kiheltonna kohus wõttis kroonule nekrutid ja pani üfifite halwa eluwiiufidega wallakittmeid, kui kats kolmandikku wallaelanikkudest jeda nõudufid, kubermangu walitfufele ette jäänawalt maalt wäljajaatmifeks. Peale selle harutas kiheltonna kohus kõikt neid jüuasju, kus mõisa- ehf wallapolitifei oma ametiwõimu piiridest üle oli astunud ja wõis jüüdlastele kuni 25 rbl. trahwi mõista; trahwid nõuti haagikohtuniku enda poolt fiske. Kiheltonna kohtuks nimetati kohut sellepärast, et fiin haagikohtunikul kats kaasistujat oli, et kirjutaja ametit enamiste kohalit õpetaja pidas ja et kohtuistumifed enamiste kufagil kiriku ligidal ära peeti.

Kõige huwitawam on küsimus, kui palju hoope dieti haagikohtunik wälja wõis jagada. Haagikohtunikkudele antud juhatuskiri selle peale õiget wastust ei annagi, waid juhatab 1816 a. wäljaantud „Gestima Tallorahwa Käsko-Ramatusje“, kus see peab olema ära tähendatud. Tähendatud raamatu karistufe oja § 337 kõneleb niitifi:

„Moisa politifeil, mis Moijawannema kätte antud, on, kats Roggodusje Tallitajat, ehf ühte Roggodusje Tallitajat ja ühte wõllipiddajat ehf Gestifeisjat jure wõttes, melewald, neid Moisa-Roggodusje-Liitmid, kes niuggust kurja on teinud, mis oma surust möda - kangema nuhtlusje wäärt on kui Roggodusje Politifeil melewald on trahwida, ja sepärast temmast ei wõinud jada trahwitud, paiga pealt kinni wotta ja Ma-Politifei kätte anda, tel fiis melewald

on, nuhtlust mõista, rahhatrahwi: kahhetja ruffi küllimitto hinnast sadit; ihhomonhtlust: ühhest kapi hobist, kahhetjatümneft hobist sadit, agga ommeti mitte palja ihho peale, ja ühhest kimbust lapse witsjo, kümneft kimbust sadit, kümme kord igga kimboga palja ihho peale lüa; ehf ühhe päwajest wangihetmisest neljapäwajest sadit. Agga kui Ma-Politifei leiab jüüd kangema nuhtlusje wäärt ollemast, fiis lätkitab temma jedda jüallust tarwilisje teada-andmisjega Kubbermango-Ballitfusje kätte, täiema käsjolikko mõistmisjeks.“ ja sealfamas § 339:

„Keppi hobid liatje keppiga, mis weitefõrme paljune on, ei mitte palja ihho peale; lapsi, kes et olle weel wieteistümne aastased ja naesterahwast nuhhelakje nisama paljo witsja hobiga palja ihho peale, kui seadus keppi hõpa kässeb. Nõdraid ja põduraid innimesi wõib ihhomonhtlusje eest wangitrahwiga karistada“... jne. jne. (Kirjawiis muutmata.)

Siin on haagikohtuniku wõimupiirid kindlasti ära määratud, kuid olgugi et „Gesti Tallorahwa Seadmifed“ priiufe tulekul Gesti keele tõlgitud ja raamatud waldadesje laiali jaadetud, ei tuntud jeda ometi mitte.

Peale ülemalnimetatud kohuste pidi haagikohtunik kubernerile, kubermangu walitfufele, kroonukojale, kroonumaade walitfufele j. t. mitmefuguseid tähtajalisi ettefandeid tegema, millede arw kuni 40 ulatas, nendest mitmed kahendakufed, kuulifed, kolmekuulifed, weerand ja pooleaastakufed. Untwormiks oli haagikohtunikkudel lubatud kanda punase kärega mütfi ja möõka. Niifugune oli meie maa kauaaegne tähtsam maapolitifei ametnik, kes kindla käega 380 aasta jooksul Tallinnamaal tegufes.

Kui Gestimaal 1889 aastal keiser Aleksander II kohtuajutufe seadus maksma pandi, uuendati ka maapolitifei ning haagikohtunikkude ametit nimetati ümber kreisfõlema nooremateks abilisteks. Kuberner würft Schachowskoi püüdis reformile seega jüütumat kaju anda, et mitmed endised haagikohtunikud uue ameti peale edast määrati, kes sets soowi ja nõusolekut awaldanud. Kuid kauemaks ajaks jäi ametisje üksainus, kuna teised warsti wälja langesid, ojalit Wene keele põhjaliku tundmije puudufel, ojalit selle terawa oppofitfioonilise meeoleolu tõttu, mida Schachowskoi järft weneftamise poliitika wälja kufjunud.

Süümärkide tõenduste teaduslised alused.

Dr. Edmond Locard'i (Lioon) järele*)

Dr. Edmond Locard, Directeur du Laboratoire de Police technique Lionis wõtab

*) Toimetufe märkus: Mine kästus, mis autori loaga efimest Lorda ümber tõõtatud Berliini

oma uurrimise ajal kuulskats saanud kirjatõõs süümärkide tõendufe metoodi ja selle

krim-fommisjari Salaw'i poolt, ilmub fiin kohal autori loaga peale alguskeele efimefena Gesti keeles.

ütsifikud faasid põhjalikult kriitilise uurimise alla ja seab üles uued juhtjooned kuriteo jälgimise praktilises tegevuses. Üldise sisese juhatuse juures tähendab ta süümärkide tõenduse kohta järgmist:

Kriminaal-uurimine laenab omad abinõud tehnilistelt teadustelt, sest et viimased võimaldavad neil käsutada olevate meetodide abil kuriteo jälgimises sarnaseid tagajärgi saavutada, mis inimliku mõiste järgi veel üldse võimalik.

Politseiliku uurimise tehnika mõtab omad abinõud, — kui välja arvata tähtsusetu osa, mis salakirjatükkide selgitamise juhtes matemaatika arvele tuleb kirjutada, — peaaegjalikult bioloogiast ja keemiast; esimesest sõrmejälgede ja käekirjade asjaliku uurimise otstarbeks, teisest aga igasuguste jälgede, waleraha, salakirja, tintide analüüsi juhtes jne. Loodusteaduste meetodid mõtab politseitehnika ka ütsifikud arenemisjärgud ja nimetused, nagu: waatlemine, hüpotees, eksperiment ja loogiline järeldus. Peatame siinkohal lühidalt tema põhimõtete juures waatlemise kohta.

Waatlemine, esimene samm füüsilika kui ka teiste loodusteaduste meetodis, ilmub siin kindlakstegevise wormis ning saab toimepandud tegevuskohas. Ta võib omas ürgwormis piirduda tunnistajate ülekuulamise ja lihtsate kindlakstegeviste peale, ilma et ta seal juures iseäralikku tähelepanu nõuaks. Peab aga silmas pidama, et mittetähelepanelik waatleja niisugusel korral kergesti mitme eksituse ohwriks võib langeda. Waatleja, kes oma ulesannet täidab tähelepanemata, ei saa küllaldasel mõõdul usaldamatust ulesnäitama filmnähtawusele; wittimane on aga sageli kõigi eksituste hallik. Teisest küljest ei kaalu ta ka oma waatlemisresultaate läbi, iseeneses täitsa kindel olles, on ta walmis oma meelte petlikku tõendust õigeks pidama, ilma et seal juures nõu küsiks mõistustelt. Kuriteo peidetud jäljed jääwad temale igawesti furnutts tähteks. Õnnelikuks juhuseks tuleb kiita seda, kui ta oma oskamatuse läbi jälgi ära ei häwita.

Järgnew näitus kriminaal-praktilist kirjeldab selgesti, milline tähtsus on waatlemisel, kui esimesel sammul kriminaal-uurimises.

—Noor tütarlaps, Clermont-Ferrand'i luugupeetumast perekonnast pärit, leiab traagilise otša. Tema wend ja ema seletawad, nad olla tütarlapse furnult leidnud ja nimelt furnatud krowirusude läbi, mis ma-

ha langenud laest üle tema woodi, mille eesriides põlemise jälgi kannawad. Wend ja ema püüawad tütarlapse traagilist surma seletada õnnetu juhusega, milles süüdi tulikahju lahtipuhkemine. Waatamata selle peale, et asi kahtlane ja omakette seletused umbusaldust äratawad, toimetati asja uurimist tegevuskohal wäga lohakalt. Siiski jõuti peagi otsusele, et krowi mahalangemine oli tekitatud kepi või luuawarre löökide läbi ja et mahalangenud krowirusude läbi saadud wigastused furnawad ei wõi olla. Et kuriteo ohwriks kahtlemata wägivalda märgid, tuldi arwamisele, et siin tegemist on wägistamisega ühenduses mõrufatõõga. Tuli aga oli sütitatud nähtawasti selleks, et kuriteo jälgi häwitada.

Kuna leinajate kuriteos kahtlustamine põhjendamata paistis olewat, leiti wittmaks woodi alt kuritegija poolt sinna mahakannutatud taskurätk, peale selle sisetungimise jäljed ja akna väljaspoolisel küljel sõrme märgid. Oldi lõpuks summitud wenda süüdlaseks tunnistama oma õe wägistamise ja tapmise. Arstlikel läbiwaatamisel selgus aga, et noormees suguwõimetu. Wannutatud meeste kohta ees tuli siis ka ilmniks, kuiwõrd põhjendamata oli süüdistus. Ta oli alusetu ning langes kokku ja kuritegu jäigi karistamata peaaegjalikult sel põhjusel, et wiibimata ei ajutud kuriteo jälgede asjatundlikule uurimisele.

Wittiseid tagajärgi oleks wõinud saavutada, kui asjaseis kriminaaltehnika reeglite järele praktiliselt oleks kindlaks tehtud?

Wiibimata peale surma kindlakstegevist oleks pidanud metrilise aparaadi abil kuriteo-tegevuskohast ning jälgedest päewapiltlike uleswõtte tegema, nii et mingisuguseid selgusetusi tegevuspaiga ütsikasjade üle ei oleks wõinud tekkida, sellest filmapilgust saadik, kui uleswõtte tegevuspaigast tehtud. Sellele oleks pidanud järgnema kõige piinlikuma hoolsuse ning täpsusega toimetatud lahtiste ning peidetud jälgede uurimine. Jgalt asjalt, millel file pind, oleks wõinud leida sõrmemärke ning iga tsentimeeter parketti oleks jalajälgede leidmise otstarbeks järele waadatud pidanud saama. Kõike seda oleks tulnud hoolikalt läbi uurida.

Et tohiks wabanduda sellega, et esialgne segadus nii kui nii kõik jäljed ära häwitab; kui sageli võib ju ka täitsa äratallatud teest ütsiku isiku jälgi leida. Peale selle oleks pidanud kindlaks tegema wigastuste ja põlemisjälgede tekkimise põhjuse. Päewapildi platte peal oleks selgelt ja ütsikasjaliselt

näha olnud, mil wiisil lagi purustatud. Kui see kindlaks tehtud, oleks pidanud kõige pealt selgeks tegema, mil kombel kuritegija ruumi sisse peasis, sest et waewalt õnnetui juhtumist küll aga ettekawatsetud kuritegu võis eeldada. Wiibimata ettemõetud aegade põhjalik läbiotsimine oleks, võib olla, tühistanud kõik selle „sissetungimisjälgede“ idee. Ühe tunni metoodilise töö jooksul oleks asjatundja, kes kriminalistilise waatlemiswiisiga wilunud, sellest mõistatuselt jagu saanud. Kui ka ülalkirjeldatud kuritegu mitteharilikult hulkas kuulus, ei olnud temas niisegi suuremaid saladuslikkusi, võib kogunihelda, tarwitades Sherlock Holmes'i tabawat ütelist: „Mida vähem igapäine on kuritegu, seda kergem on tema selgitamine.“ Waatlemine on järjekulult mitte lihtsalt õhku wahtimine, teadmiselks mõttes ainult seda, mis silma torkab ja pilku oma peale tõmbab, waid ta tähendab palju rohkem metoodilist uurimist kindlaks määratud reeglite järele. Waatlemine peab sellepärast täpselt ja kõige vähemate asjade peale ulatades saama toimetatud ning wiibimata ette mõetud. Eriti fookusad asjalikud tõendusel wõimaldavad pealegi laboratooriumis ettemõetud uurimiste abil sarnaste punktide selgitamist, mille üle senini kahe wahel oldi.

See, kes ühtegi steariini plekki, ei paberossi tuhka ega wigastatud kohta ühes terwes nõus eht murdunud paika õhukeses rätkus silmapaari wahel ei jäta, on ainult oma ülesannet täitnud, kui kohusetruu waatleja.

Kuid süwenemine kõigisfe üksikasjusse nõuab tingimata wastawa tehnika täielist tundmist. Sest selleks, et midagi üles leida, peab ka teadma, kuidas otsida ning mil wiisil kõigi üksikasjete tühisuste hulgast seda tabada, mida kusagil õpperaamatutes ega juhtnõuades ei leidu.

Kõpuks tuleb tähendada, et waatlemise wiibimata tuleb ette wõtta. On tingimata tarwilik kõige kiiremas korras tegewuskohale ilmuda. See on politsei distsipliini ja organisatsioonilise küsimus. Viiga hilja algatud waatlemine on raskustega seotud ja pealegi kindlusetu.

Paljud juhused wõiwad selle aja jooksul juba asjade seisuforda muuta. Üks peanõudmistest on weel see, et lõpetatud waatlemine tõetruult ja täpselt paberile pannakse. Sihi korwalekaldumine oleks ka see, kui weel mitte kindlaks tehtud eelduselt ühe teatud teooria kasulks järeldusi tehakse. Sest waatleja, kellel mõni eeldus omaseks, nii helda idee fixe'iks saanud, jätab tähelepanemata need kuriteojäljed, mis tema ideele ei wasta, selle wastu omab aga kõik, mis tema ideed tõendab, tema silmis suurima tähtsuse. Nimetatud asjaolu toonitab ka seda, et tingimata on tarwilik kirjalikku teadaannet, mis ikkagi rohkem eht vähem kommentaariks jääb, päewapildi platte ümberliikamata tõenduse läbi kindlustada.

Kui kord Sherlock Holmes'ilt ühe kuriteo uurimise algamisel tema kahtlustusmomentide üle järele päritti, wastas ta: „Ma kahtlustan iseennast.“ Kui küsijad selle üle imestust awaldasid, lisas ta juure: „Et ma liiga kiirelt lõpujäreldusteni jõuan.“ See wäikene märkus juhib weel ühe tähtsa punkti peale. Waatlemine peab nimelt täitma rahulikult saama ette mõetud; iga eelarwamine selles uurimise esimeses staadiumis, kus ainult kõik tõeasjad kogutud peawad saama, tuleb korwale heita.

Peale selle kui ülalkirjeldatud wiisil kuni üksikasjadeni tungiw rahulik ja täpselt paberile pandud waatlemine on järgnenud, võib materjaali arwastutamisele asuda. See on kriminaal-uurimise teine samm.

(Järgneb).

Ülewaade kriminaal-politsei tegewusest 1922 a.

(Lõpp.)

Kuriteguwuse wastu wõitlemine.

1922 a. ettetulnud sündmustest on kriminaal-politsei poolt registreeritud 8617. Peale selle on wä-

lispolitsei kriminaal-politseile juurdlemiseks edasi annud 2527 tema poolt registreeritud juhtumist. Seega on kriminaal-politsei toimetuses olnud aastata jooksul 11.144 sündmust. Nende hulgas oli:

Kuriteo nimetus	Sisestamist ülesandatud		Välispolitseilt laadud		Kokku	
	Arv	%	Arv	%	Arv	%
Kapmised	132	114	27	21	159	135
Enesetapmised	37	37	12	12	49	100
Röövimised, riisumised	138	82	45	26	183	108
Süütamised	74	44	21	40	127	65
Murdvargused	451	182	195	69	646	251
Hobusevargused	111	49	45	10	156	59
Raudtee vargused	12	6	60	14	72	20
Siht- ja taskuvargused	4278	1992	1076	374	5354	2366
Rägistamised	48	39	15	13	63	58
Ametnikkude kuriteod	51	47	18	18	69	65
Muud sündmused	3286	2394	91	451	4297	2845
	8617	4987	2527	1029	11144	6016
		57,9		40,7		49

Samal ajal oli välispolitset toimetuses:

Kuriteo nimetus	Registree-ritud sündmuste arv	Nendeist kriminaalpolitsetele edasi antud	Välispolitset poolt lõpulikult juurdletud	
			Arv	%
Kapmised	73	27	4	85
Enesetapmised	100	12	88	100
Röövimised, riisumised	68	45	23	15
Süütamised	74	53	21	11
Murdvargused	256	195	61	21
Hobusevargused	59	45	5	4
Raudtee vargused	108	60	48	5
Siht- ja taskuvargused	4702	1076	3626	2361
Rägistamised	46	15	31	81
Ametnikkude kuriteod	23	18	5	5
Muud sündmused	31697	981	30716	30598
	37197	2527	34670	33174
		95		95

Teilmistest tabelitest selgub ehitiks, et kriminaalpolitsei on jatkanud peaaegu kõik juuremad kuriteod oma toimetusse võtta. Kui välispolitsei poolt iseseisvalt juurdletud juuremate kuritegude arvu jagada juurdlust toimetavate välispolitseiametnikkude (jaoskonna ülemad, nende abid ja raiooni ülemad) üldarvu — ligi 700 meest — peale, siis leiame edasi, et ühiku ametniku peale langew juurdluste arv niimõrd väike on, et see välispolitseid tema otsetoehete ülesannete täitmisel takistada ei tohiks. Edasi selgub, et juurdluste arv ühe kriminaalpolitsei ametniku kohta on endijelt püüdnud saja juurdluste ümber aastas (11.144 juurdlust: 110), seega iga kolme päeva kohta üks juurdlust. Soomes, Rootsis ja Saksimaal töigub aktiiv kriminaal-ametniku aastane juurdluste arv 60 ja 80 vahel. Kui nüüd arvesse võtta asjaolu, et meil kriminaal-politsei tegevus ka maale ulatab, kus puudulikkude liikumisabinõude tõttu liikumine äärmiselt aegarastaw ja et juuremate kuritegude jälgimine tihti nädalaid ja kuusid kestab, siis järgneb, et meie kriminaal-politsei on praegu tööga viimase võimaluseni koormatud.

Edasi torkab silma, et välispolitsei poolt kriminaal-politsetele üleantud juurdluste järele avalitukstegemise protsent madalam on kui kriminaalpolitsei poolt iseseisvalt ülewõetud juurdlustes. See nähtus on seletatav sellega, et juurdluste üleandmine tihti viibib, mille tõttu kuriteo jäljed kaotfi lähewad, kurjategija mahti saab omale tunnistajaid soetada jne. Peawalitus on püüdnud sellest pahest mööda saada kriminaal-politsei punktide awamisega rahwariikmates kohtades maal, kus üks eht katk ametniku alaliselt ajudes ümberaudjetelt elanikkudest ülesandmisi otsetohe wastu wõtawad. Riigijugused abipunktid asuwad praegu järgmistes kohtades: Harju maakonnas — Nõmmel ja Peilas; Tartu maak. — Jõgewal ja Elwas; Wiru maak. — Tapal, Jõhwis ja Narwa-Jõewus; Järwa maak. — Amblas; Lääne maak. — Sthulas ja Märjamaal; Wiljandi maak. — Põltsamaal; Pärnu maak. — Mõisakülal; Saare maak. — Leifis ja Sewilas. Nimetatud kohtades asuwad ka välispolitsei jaoskonna ülemad.

On kawatsusel abipunktide arvu weelgi juurendada, kuid seni on sündsate ruumide puudus takistufets olnud. Abipunktid on telefoni kaudu kohaliku osakonnaga alalises ühendufes ja punkti ametnikud käiwad teatawate waheaegade jarel osakonnas, mille tõttu nende ja osakonna wahel alaline kindel kontakt walitseb.

Kui lõpuks mõrdleme kriminaal-politsei poolt iseseisvalt ülewõetud juurdluste arvu wiimase kolme aasta jooksul, siis märkame siin järjekindlat kaswamist juuremate kuritegude arvu suhtes:

kohtutelt jaadud karistusteade järele oli di-
getsmõistmisi:

Karitegude nimetus.	1920 a.			1921 a.			1922 a.		
	üib- arm	Rendest kr.-pol. ülesantud	‰ üib- arm	üib- arm	Rendest kr.-pol. ülesantud	‰ üib- arm	üib- arm	Rendest kr.-pol. ülesantud	‰ üib- arm
Lapnikud	224	93	41	244	140	60	205	132	64
Rõõvimised, riijumised	335	198	59	306	182	60	206	133	67
Süütamised	258	71	28	210	90	43	151	74	50
Murdvargused	1160	512	45	1235	662	53	707	451	63
Sõnajuurgused	1070	450	42	310	210	70	161	111	70
Sihtvargused	13094	4385	33	10500	4498	45	8980	4278	47
Wägistamised	39	12	31	68	17	26	89	43	48
Peetmised	1027	452	44	1357	776	56	1402	752	53

See näitab, et kahjukannatajad ikka rohkem loo-
buvad võimaluse tarmitamistest jündmusest kohali-
tule raiooni ülemale üles anda ja pöörduvad sel-
le asemel otsekohe kriminaal-politsei osakonna eht
ametniku poole, kuigi nad sellega endale mõnikord
wabatahtlikult suuremaid sekeldusi sünnitavad, mis
ühenduses pikema maa arastõimistega, tööpäewa
kaotamisega j. m. Osakonna ülemate aruannetest on
näha, et kahjukannatajad tihti mitmekümne wasta
tagant linna sõidawad, et kriminaal-politseille kurt-
teost otsekohe teada anda. See tõendab aga omat-
kord ka seda, et kriminaal-politsei on jõudnud lü-
hikele aja jooksul rahwa usaldust wõita. Nagu juba
lord tähendatud, püüab peawalitsus otsekohe üles-
andmise hõlbustamiseks ebasõidit abipunktide arwu
maal võimalust mõõda suurendada.

Ka töö tagajärgedega — kuritegude awalitust-
tegemise protsentidega — wõib enam-wähem rahule
jääda. Igatahes ei ole awalitusttegemise protsent
palsjades Lääne-Euroopa riikides parem kui meil.
Seetõttu näib ka tõendawat kohtu poolt tõenduste
puudusel õigetsmõistmist arwu kahanemine.

1919 a.	1920 a.		1921 a.		1922 a.	
	Õhtimele õhtime kohus	Õhtimele õhtime kohus	Õhtimele õhtime kohus	Õhtimele õhtime kohus	Õhtimele õhtime kohus	Õhtimele õhtime kohus
3099	3157	2471	317	2166	41	
401	402	317	2788	2707		
3500	3559					

Kuritegude ja õnnetuste läbi tekkinud kahjum-
ma kahjukannatajate ülesandmist järele oli aruande-
aasta jooksul kokku 232.077.000 mrf. Awalitusttehtud
kuritegude järele on see summa 155.207.000 marka.

Kahjumumast langeb kriminaal-politsei poolt re-
gistreeritud kuritegude peale 172.220.000 marka,
awalitusttehtud juurdluste järele 119.512.000 mrf.

Wattspolitsei poolt registreeritud kuritegude jä-
rele oli kahjumma 59.857.000 m., millest awalit-
tust tehtud 35.695.000 m. Sellest summast tuleb
aga maha arvata umbes 40.000.000 m., mis on
sündinud wälispolitsei poolt kriminaal-politseile
üleantud juurdluste järele.

Nasta jooksul on kriminaal-politsei ametnikke ku-
ritegude jälgimiseks maale ja teistesse linnadesse
lähetud 3808 korral kogestwusjega 7240 päewa.
Kardetawamate kurjategijate tabamisel tuli amet-
nikkudel jõuriista tegelikult tarwitada 20 korral.
Wastastikufel lastimisel on kurjategijaid surma saa-
nud 2 ja haawata 3. Ametnikkudest haawatud 1,
surma saanud ei ole.

Aruande-aasta jooksul põgenes wangtasutustest
wangifid 104, nende hulgas 69 Hartu kolonii kas-
wandikku. Põgenejatest on kinni wõetud 89, seal
hulgas 61 kolonni kaswandikku.

Aasta jooksul on antud kohtu alla 377 elufut-
jelist kurjategijat. Samal ajal mõisteti kriminaal-
politsei poolt jälgitud kuritegude pärast 108 ini-
mest sunnitööle ja 13 inimest surma.

Aasta jooksul on kriminaal-osalondades daktilos-
kopeeritud, päevapildistatud ja kirjeldatud 2230
kuritegudes süüdistatud isikut. Endisega kokku on
daktiloskoopilise teabebüroosse sisse tulnud ligi 10.000
kaarti.

Samal ajal on kriminaal-politsei poolt wahi alla
wõetud kuritegudes kahtlustatud isikuid 2854. Nendest
loeti kohtu-uurijate ja kohtute järele kinnis-
tujateks 1626 isikut, kuna 1228 isikut kuni kohtuni
wabastati.

Koosseis.

Koosseisu püsiwamaks muutumine, millel krimi-
naal-politsei teowõime kohta juur tähtsus, on ka
aruande-aasta jooksul edasi kestnud. Nii oli teeni-
stuselt lahkujate arv aasta jooksul:

Djakonna ülemad	1	(1920 a. — ja 1921 a. —)
Ülema abid	1	(1920 a. — ja 1921 a. 1).
Wan. ametnikud	10	(1920 a. 19 ja 1921 a. 8).
Koor. ametnikud	6	(1920 a. 30 ja 1921 a. 21).
Agendid	20	(1920 a. 61 ja 1921 a. 49).

Lahkujatest olid teenistusse astunud aruande-
aasta jooksul 8 ametnikku.

Selle tõttu kujunes ametnikkude teenistuses wi-
dimise tabel 1. jaan. 1923 a. järgmisena:

Ameti nimetus	1. jaan. 1923 a. teeninud wabariigi tr. politseis					Kokku endise politseis teenistusega					Wae- malt
	3 aastat	2 aastat	1 aastat	6 kuud	Ala 6 kuud	10 aastat ja enam	8 aastat	5 aastat	4 aastat	Enja- mõdes teeni- nud	
Djak. ülemad.	11	—	—	—	—	9	1	—	—	9	—
Ülema abid.	2	2	—	—	—	4	—	—	—	4	—
Wan. ametnik	32	18	1	—	—	34	4	4	4	46	—
Koor. ametnik	20	20	12	—	1	46	2	2	2	72	—
Agendid	18	20	13	8	21	72	—	—	—	165	—
Kokku	83	60	26	8	22	36	8	10	9	165	—

Ragu eelmisest tabelist selgub, oli aasta lõpuks
kogenenud ametnikkude arv algajate arwuga wõr-
reldes juba tuntawas ülekäalus, eriti aga wäsu-
tamamate ametnikkude suhtes. See asjaolu ei
wõi jääda ilma soowitawa mõjuta ametnikkude
teowõime arenemise kohta.

1. jaan. 1923. a. ametisolewate ametnikkude
haridusline taajapind oli järgmine:

Ameti nimetus.	Kooli lõpetanud ehk wäsuwama hariduse saanud.						
	Wäljal- tootud	Wäljal- tootud	Wäljal- tootud	Wäljal- tootud	Wäljal- tootud	Wäljal- tootud	Wäljal- tootud
Djak. ülemad	—	—	—	—	—	—	—
Abid	—	—	—	—	—	—	—
Wan. ametnikud	1	—	—	—	—	—	—
Koor. ametnikud	—	—	—	—	—	—	—
Agendid	—	—	—	—	—	—	—
Kokku:	1	5	7	4	90	27	35

Üldse on meeskonna hulgas märgata lugupidä-
mise tõusu oma teenistuskoha wäsu. Kuna efi-
mestel aastatel paljud astusid teenistusse selleks,
et ajutiselt ülespidamist teenida ja eimesel para-
jal juhtumisel parema- koha peale üle minna,
näib nüüd, wäsuotsja, püstitamajäänud ametnikku-
del tahtmist jatkawat kriminaal-politsei teenistust
omale elufutseks walida. Seda tõendab muu-
seas asjaolu, et teenistusse korra rikkumist amet-
nikkude poolt wiimasel aastal hoopis wähemal
määräl ette tuli, kui eelmistel aastatel. Wu-

dugi, on siin kaasa mõjunud ametnikkude majanduslike külje parandamine.

Kawatsused.

Käesolewa aasta eelarwes on ette nähtud wärsaw jumma politseikoerte kaswatuse fiskeadmitseks. Kawade kättejõudmisega kawatses peawalitus Sakamaalt kutskitaid muretseja ja nende dresseerimisele asuda. Kaswatuse asupaigana peetakse eesilgu kõige jündsamaks Nõmme alewit.

Kriminaal-muuseumi korraldamisega peawalituse juures on juba algust tehtud. Praegu taitstab aga korraldamistööd ruumide puudus, millest uute ruumide kättesaamisega üle saada loodame. Muuseum oleks edaspidi politseikursuste puhul jälgimise tehnika õpetamise juures suureks abiks.

Õstimate isikute õstimis kirjade wahetamise võimaluse üle naaberriikide sadamalinnade kriminaalpolitseidega on seni Stettini, Hamburgi, Stockholm, Helsingi ja Riia politsei esitajatega erawiisil läbi räägitud ja sealtpoolt nõusolekut leitud. Nüüd, kus meil õstimis korraldus ju lõpuks wälja kujunenud, kawatses peawalitus jamma astuda ametliku õstimis kirjade wahetamise alustamiseks nimetatud politseiautustega.

Seni on peawalituse ametnikkudel juhuft olnud isiklikult tutvuneda Sakamaa, Prantsusmaa, Rootsi, Soome ja Läti politseikorraldustega, tehniliste fiskeadetega ja töötamistingimistega. Ees tulewal ajal kawatses peawalitus võimaluse järele korraldada õppereisi Inglismaale ehk Schweitzi. Eesugused õppereisid võimaldavad ühtlasi tarwilist ühendust luua wäljamaa politseiga rahwuswaheliste kurjategijate filmaspidamiseks.*)

Eesti rahwa osawõtmine poliitilisest elust tsaari ajal.

O. L.

Juba kolmandat korda käisime walimiste kastide juures, et „Majesteeti“ — uut rahwasitust walida. Nüüd tegutseme waba rahwana, meie walimise seadus on üks kõige wabameelsimatest, kuid selle juures ei oleks üleliigne lähema minewiku peale tagasi waadata, et meie praegust seisuforda mõiks dieti hinnata.

Kuni 1905. a. ei wõinud Eesti rahwas mingisugust mõju endise Wene riigi seadusandmise peale awaldada, ega riigi poliitilisest elust osa wõtta. Baltimaa eraseaduse II. jao § 34 järele oli mõisnikkude seisusel õigus omist „hädadeft ja kasudeft“ kubeneri, kindral-kubeneri, sijeministeeriumi ning ka tähtsamatel juhtumistel keisri poole osketohe pödrata. Baltimaa mõisnikkude hulgas oli wäga palju wõimumehi — keisri kofast alates kuni kohalise administraatorini — sellepärast ei ole sugugi imelik, et nemad selle läbi kaua meie maal wõimu oma käes pidasid. Wahetwahel kaitsefid nemad ka linnabürgereid, kuid eestlased jäid nendele wõeraks. Nõnda kestis seisuford kuni 1902. a. 1902. a. said tolleaegse rahaministri Witte initsiatiivil kokkufutjutud põllumajanduse nõupidamised (сельско-хозяйственные совещания), millest osa pidid wõtma niihästi suure

kui ka wäikepõllupidajate esitajad. Need esitajad tulid kokku 1902. a. talwel Toompea lossi Walge jaali. Nõusolekut awas kuberner Bellgard, kes igauhe koosolija juure tuli ja kättpidi tere tas. Nõusoleku ajal kostitas kuberner kõigi koosolijaid tee ja paberossidega. See wiis mõne dele „kopsu üle maksa“. Kuidas wõib riigi kõrgema wõimu esitaja talumehele kätt anda, temaga koos juitsetada ja teed juua. Nähti walituse autoriteedi alandamist ja, nagu kuulda, juba jelsamal päewal anti sellest juhtumiseft Peeterburi teada.

Nõupidamine tegi töö ära, kuigi see töö mingisugust wilja ei kannud, sest kõik sai parempoolsete riigimeeste nõudmistele järele maha maetud (Записки графа Витте), ning lõpuks tuli ka Witte, kui rahwa meelesegajal, omaft kofast lahtuda.

18. meebuaril ja 16. märtsil 1905. a. käseb Nikolai II. „paremaid, rahwa poolt usaldatud mehi, seaduste eelnõude läbiwaatamiseks kokku kutsuda, kusjuures kohustab sijeministrit sellekohast seaduse eelnõud kokku seada, ministrikomitees eelnõud läbi waadata ja pärast temale kinnitamiseks ette panna“. Et aga Wene keffasutused Eesti-maa oludega tuttawad ei olnud, siis pödras sijeminister järelepärimisega Eesti-maa kubeneri poole. Omas kirjas walgustab minister seaduse eelnõu põhijooni ning teatab, et Eesti-maalt tuleks ainult üks jaadit Riigiwolikogusse walida. Kui palju minister meie olusid tunneb, näitab asjaolu, et tema arwamise järele on meil rohkem kroonu kui mõisa maade rentnikuid (kroonu maade rentnikud olid ainult Naisjaare ja Eõrenetfi walbades). Kuberner Lopuchin, kes alles mõne aja eest

*) Toimetuse märkus: ülaltoodud kriminaal-kuritegusete arwudesse on wõetud ka wälispolitsei tegemus sel alal, sest Krim.-Pol. Peawalitus juures asub üldine krim. statistika osakond. Mis puutub wälispolitsei tegusete teistel aladel, siis saab lähemates numbrites sellekohane tegusete aruanne ilmuma.

Gestimaale tuli, loomulikult kohalike olusid ei tunnud, jellepärast pöörab ta mõisnikkude peamehe poole, et viimane oma arvamisest avaldaks ja ministri poolt nõutud teateid saadaks. Mõisnikkude peamees saadab ka teateid (milliste sigluse eest tema ainult vastutada võib), kusjuures leiab, et Gestimaalt, kust viinapõletamisest riik 20.000.000 rub. aastas saab, mis $\frac{1}{100}$ tolleaegsest riigi eelarvest välja teeb, ja kus kõrge kultuurialise, tuleks tingimata 3 riigivolikogu liiget valida, sest et ühe liitme juures läheks ehitus ainult ühe rahvuse kohta, mis soovitav ei ole. Baron Dellingshauseni poolt saadud andmed saadab Lõpuchin ministri (muudugi ilma kontrollerimata, sest seda ei olnud teegi teha) ning ühineb ka esimese soowiga 3 riigivolikogu liitmete arvu kohta. Lõpuchin, kes sel ajal teatud ringkondade mõju all oli, tunnustab Gestimaad kõige kultuurilisemaks kubermangus Wenemaal, kuid tõrjub igatemoodi eestlasi, leides, et kui ainult 1 liige Gestimaalt valitakse, siis arvatavasti selle loha eestlased saavad, kes küll eht praegu demokraadid on, kuid kaalumad sotsialismuse poole, misjulgust fakti ka tema juba on tähele pannud; sotsialistidega tuleb aga werist mõttelust pidada ja mitte mingil tingimisel alla anda; eestlaste võit oleks sotsialismuse võit, mis tingimata riigikorda muudaks, ning oleks lahjulit Wene malituse ja isearanis ievalituse ideedele. Võib loota Wenemaal kõiki seda, mida Wene malituse on Gestimaal läte saanud. Kui aga eestlased demokraatideks jääks, siis ei oleks ta sellest suurt kasu, sest, ehitaks, see on kindel, et nemad maa-reformi nõuavad, mis Wenemaal eestlasku kõrge kultuurilise Gestimaa hävitamine oleks ja, teiseks, eestlased igatemoodi püüaks ennast Wenemaal eraldada. Saab ainult riigivolikogusse eestlase, siis astub sakslane riigi malitusest eemale, ning loob kõiki lootus Gestimaad Wenemaal ühendada.

Sakkameelset ei loe ka Lõpuchin sündjateks saadituteks, sest, ehitaks siis tuleks tingimata rewolutsioon, mille tõttu väga võimalik, et demokraatia pulkile pääseks ja, teiseks, annaks see riigivolikogule aristokraatlike ilme, kelle ehitajad teiste rahwa lihtide eest palju ei hoolitses. Kuid selle peale vaatamata, ei unusta Lõpuchin saksa poolehoidjaid ülendama, lugeb neid maa kultuurilandjateks. Nustates Wene poliitikat Gestimaal, leiab Lõpuchin, et see mingil kombel ei või põhjusteks olla kohalike saksa klassi teemuste eitamisest, sest et kõiki hea on ainult nende läbi saadud. Nende ühte liitumist Wene rahvuslike ideedega ning orgaanilist ühendust nende rahvuste wahel tuleb teostada mitte sakslaste tööde lõhkimisega, vaid nende diguste kindlustamisega seaduslikes korras. Balti sakslaste wihawaenu wenelaste

wastu ja nende lahkpüüdeid loeb Lõpuchin mulnasjuttudeks, kuid nende asemel on tarwis larta sotsialismuse tont. Saksa rahwust on tarwis mitte ainult korra alalhoidmisest, vaid ka iseseisumuse printsiibi taitsmisest. Wenelaste peale Lõpuchin suurt rõhku ei pane, leides, et nendel, kui waranduseta elemendil, kohalised huwid puuduvad.

Baron Dellingshauseni andmed ja Lõpuchini seletused avaldasid Peeterburis oma mõju. 3. augustil 1905. a. välja kuulutatud Riigivolikogu walimiste seaduse järele, lubati Gestimaalt 3 Riigivolikogu liiget valida, ning nende walijate kvoorum määrati järgmine:

waldade poolt 10 walijat meest,
põllumeeste kogude poolt 21 walijat meest,
ja linnade poolt 14 walijat meest.

Siinjuures tuleb tähendada, et riigivolikogu walimise seaduse järele, ei olnud walimised mitte otsekohesed, vaid kaufsed, nimelt waliti: iga walla poolt 2 usaldusmeest (уполномоченные) kes maatonna linnas (съездъ уполномоченныхъ отъ волости) maafona pealt tarwiliku hulga riigivolikogu liitmete walijaid mehi walisid (выборщики) ja nimelt Harju ning Wiru maaf. igaüks 3, ja Järwa ning Vääne maaf. — igaüks 2, kokku 10 walijat meest; põllumeeste kogud (suurpõllumehed — съезды уездн. землевладельцевъ) walisid Harju, Vääne- ja Wirumaaf — igaüks 6, ning Järwamaaf 3, kokku 21 walijat meest; linnades (съезды городскихъ избирателей) Tallinn ühes Baltisiga — 3, Rakweres 4, Paides ja Haapsalus — mõlemates üts — kokku 14 walijat meest. Talurahwa walimised olid 3, teised aga 2 järgulised. Mispärast Vääne maafonnas põllumeestekogu 6 walijat meest walis, j. o. niisama palju, kui Wiru ja Harju maafonnas, kuna aga Väänemaal talurahwas ainult 2 walijat meest andis, on arusaamata, mistiist kardeti Väänemaal pünast elementi saada. Põllumeeste kogud seisis koos rõhwas enamuses sakslastest, sest et ainult mõni ütsil muulane sel ajal mõijaomanit oli. Eht küll põllumeeste kogudest mõisid walimise seaduse § 13 põhjal ka nende maafonnikkude saadikud oja wõtta, sellede maa eht nnuu liitumata warandus ei olnud mitte wähem, kui $\frac{1}{10}$ maafonna jaoks kinnitatud normi wäärtusest (normid olid Harju- ja Wirumaaf 250 tiinu, Järwamaaf 200 ja Väänemaal 300), milleläbi oleks ka rentnikud, ostetud kcha omanitud ja mitmed maal olevate majade omanitud (näituseks Kõmmel, Karmas, Karmas Juhkentaafis ja teistes suurtes alevites), kes praegu kõiki eestlased olid, põllumeeste kogudest oja wõtta, kuid seda lubati ainult nendele, kellel walla täiskogudes hääle digust ei olnud. Wiimane seletus ei wistanud 6. augusti seadusele, mispärast ka mõ-

ned wallad protesti avaldasid, — kuid protestid panti tõtt rohelise talemä alla. Iis wald jaotis la protesti Riiginõutogusse, kust mingisugust wastust jelle peale ei saadudki. Protestide tagajärjeta jätmise põhjusets loeti fakt, et niisugusel juhtumisel võitfid isitud 2 kuurias hääletada — wallas ja põllumeeste fogus — mis ei wastaks riigivolifogu walimise seaduse põhimõttele, mille järele iga walija wõib ainult 1 hääle anda. (See motiiv ei ole mitte mõõduandew, — kui isit soowib põllumeeste fogus hääletada, siis ei wõi tema wallas mitte hääletada; et isit mitte tages kogas hääletada ei saa, seda garanteerib kubermangu lehes awaldatud walijate nimelisi; mispärast nimelt wäitemaomanikkudele niisugune kiffendus tehiti, kuna mõisnik, kes ta tihti peale wallaliige ja ta ühtlasi linnas majaanil oli, wõis wabalt walida, kus tema hääletada soowib — on arusaadaw: taheti ainult suurpõllumeeste huwidit taista; wiimaseid olid kindlustatud sellega, et põllumeeste fogus nende efitajad läbi lähwad, sellepärast anti neile wõimalust ta weel õnne katsuda walla walimistel, kus eht ofets wõinud teatud mõju awaldada, eht ta linnades).

Pärast walimise seaduse awaldamist ratendati tõtt tööle selleks, et walijate nimelirjad jaots tähtajaks ja müüdugi „diglaselt“ toffu seatud. Nimelirjade kontroleerimiseks ja kaebuste walimise peale läbiwaatamiseks asutati igas maakonnas (linnad ühes arwatud) walimiste komisjonid (**уѣздныя по дѣламъ о выборахъ въ Государственную Думу комиссиі**) ja peale selle kubermangu komisjon. Nende komisjonide esimeesteks olid: kubermangu komisjonis — ringkonnakohtu esimees, maakondades — ringkonnakohtu liikmed. Maakonna komisjoni liikmeteks pidid walimise seaduse § 26 järele olema: maakonna mõisnikkude peamees, rahus- eht linnakohtunik, maakonna walitfufe esimees, linnapea, maksuinspektor ja maakonna ülem (**земскій начальникъ**). Täiesti ignoreerides Senaadi offust, mille põhjal mõisnikkude saadiku amet Gestimaal (**уѣздный депутатъ дворянства**) ei wastanud maakonna walitfufe esimehe (**предсѣд. уѣздной земской управы**) ametile ja esimees ei wõi mingil tingimisel maakonna walitfufe esimehe kohuseid täita, millistest seletustest ta Gestimaal kuni 1905. a. täpselt kinni peeti, nimetati maakonna walimise komisjoni mõisnikkude saadik maakonna walitfufe esimehe asemele.

Seda õigust tarwitafid pärast mõisnikud õhtrast, sest see wõimaldas neid sisse saada nendesje komisjonidesje, kust nemad ennem senaadi seletuse põhjal olid eemale tõrjutud.

Teine iseloomulik nähtus oli walmulikkude walimise küsimus. Walimise seaduse § 12 järele, wõiwad ta nemad oma usaldusmeeste laudu põllumeeste

logudest oja wõtta. Eht küll seadus selgesti räägib waimulikkudest, kes kirikumaid tarwitawad telleda hulka tuleks ta Lutheruse uju pastorid lugeda, kuid jenaat leiab, et see seadus käib ainult apõigeu waimulikkude kohta, kusjuures jenaat selle õfjuse põhjenduseks midagi kindlat jurtidilist alust ette ei too.

Kats forda nõuab sifeminister, et ametnikud mitte walimiste eelkoosolekutesje ei segaks, leiab, et nendel koosolekutel ei ole mitte tingimata tarwiit politseinikkudel wiibida, ning käjeb politseid nende koosolekutege wäga ettewaatlikult talitada. Kuid Lopuchin, kes selleks ajaks oli juba oma waadet muutnud, nõuab kategoorikiselt politseilt koosolekutele ilmumist. Pärast seletab ta Lopuchin, et tuwendiku maade omanikud wõiwad ta usaldusmeeste laudu põllumeeste fogudest oja wõtta, eht küll enne tema jelle wastu oli, juba hakkab saatma ta Gestri ajalehtedele teateid oma tähtsamatest korraldustest jne.

Walijate nimelirjad olid juba walmis, kuid järsku ilmus sifeministri korraldus, et tõtt eeltõõd seisnata panna, sest et 17. oktoobri 1905. a. manifestiga lubati riigivolifogu walimise seadust muuta.

Nikolai II. käputrjaga 11. detsembril 1906. a. sai walimise seadus märtsast laiendatud, ning uutele elanikkude kiffidele walimise õigus antud (näitujets wabriku töõlistele, riigi- ja omawalitfufe asutuste ametnikkudele). Mis puutub töõlistesje, siis asutati nende jaoks eriti kuuria, kes kats walijat meest Gestimaal andis. Kuid juba hakkawad ilmuma sifeministri ja senaadi seletused, millised sifitud walimiste õiguste kärpmiseks. Näitujets, wallawalitfujest palgasaaja ei ole õigustatud linna kuurias walima, mis mitte toffukõlas pole 11. detsembri 1905. a. ukaasiga; töõliste efitajate walimisest wõiwad oja wõtta ainult need, kes mitte alla 25 a. wanad ei ole, eht küll ennem minister seletas, et töõlijed igal üffikul juhtumisel ise õfjustawad, misjugust wanadusest arwates wõib walimistest oja wõtta. 20. weebr. 1906. a. awaldab Nikolai II. uue Riiginõulifogu seaduse, mis wolitogu õigust märtsast latendab, ja kinnitab, et Riigivolifogu ja Riiginõutogu kooswiibimise ajal ei tohi mingisugust seadust ilma nende asutuste heakstiiimiseta wälja anda, etandid wõiwad ainult olla sel ajal, kui neid asutusi kõõs ei ole. Selsamal päewal muudeti ta Riiginõutofogu seadus. Muutus seisab selles, et Riiginõutofogu ühed liikmed on walitud ja teised teisri poolt nimetatud; wiimaseid ei tohi rohtem olla, kui walitud.

Tõtt eeltõõd walimiste jaoks olid tehtud, kuid Nikolai II. poolt Riigivolifogu liikmete walimiste päewa Gestimaa jaoks ei määratud, eht küll teiste kubermangude kohta seda juba oli tehitud. Kats forda palub kuberner Baschilow sifeministrit wiibimata walimise päewa Gestimaa jaoks määrata, leides, et ainult walimiste läbi on wõimalik rahwast

rahustada. Kuberneril arvamise järele, sel ajal Cestimaal makses sõjaseadus garanteeris walimiste kordaminekut, sest et pahempoolsetel, kes wolikogu boikoteerivad, ei oleks võimalik midagi ette võtta, ja loodab, et walimiste lõpuga mõiks ka Cestimaal sõjaseadust ära kaotada. Need ettepaned avaldasid wiimaks Peterburis mõju. 11. märtsil 1906. a. käseb Nikolai II. Riigiwolikogu liikmeie walimist 14. aprillil Cestimaal ette võtta. Nii kui Cestimaa kindral-kuberner, nõnda ka kuberner pöörawad rahwa poole üleskutsetega walimisest oja võtta ning sündsaid ehitajaid walida. Mõnele Cesti tegelasele lubab kuberner walimise koosseisuid pidada. Kõik walimised mitmesugustes kuurimates sündisid märtsikuul lõpul ja aprillikuul algul, ning 14. aprillil waliti 3 Riigiwolikogu liiget. Kõigi walijameeste ja Riigiwolikogu liikmete kohta saadeti siseministrile, tema nõudmise peale, sellekohased teated nende nr-

nemiku ja poliitiliste waadete kohta.

Enne Riigiwolikogu kokkusaatumist wabastati ametist Witte — 17. oktoobri manifesti hing — ja ühtlasi temaga ka 1905.—1906. a. kuulsaks saanud siseminister Durnowo, keda ei arwatud mitte sündjaks pärast Witte lahkumist kabinetti edasi jätta. Nikolai II. awas pidulikult Riigiwolikogu Talwepalees. Riigiwolikogu eluiga oli aga liiga lühike, sest pärast Witte lahkumist kaotas walitus Riigiwolikogu enamuse juures oma autoriteedi. See pidi ka loomulikult kokkupõrget esile kutsuma, mis ka sündis, ja Riigiwolikogu saadeti koju. Edumeelsed Riigiwolikogu liikmed tulid kokku Wiiburi, kus nemad protestisiks „Wiiburi üleskutse“ kokku seadfid, millepärast mitmed tähtsad Wene jeltkonnategelased (ka Cesti jeltkonnategelased Jaan Tõnisson ja Karl Hellat) kannatama pidid. (Järgneb.)

Ametlik osa.

Rohtuministeeriumi määrus Wiljandi-Pärnu rahukogu ringkonna rahukohtujaoskondade ümbernimetamise üle.

Wiljandi-Pärnu rahukogu ringkonna rahukohtujaoskondade senised nimetused muuta järgmiselt:

Endine 1. jaoskond	— 1. Pärnu	jaoskond,
" 2. "	— 2. Pärnu	"
" 3. "	— Mõisaküla	"
" 4. "	— 1. Wiljandi	"
" 5. "	— Wõhma	"
" 6. "	— 2. Wiljandi	"
" 7. "	— 3. Wiljandi	"
" 8. "	— 3. Pärnu	"

3. mail 1923 a. Nr. 4.

Siseministeeriumi administratiivwasjade peawalitjuse ringkiri 11. mail j. a. nr. 462 kõigile maakonnawalitjusele ja linna ning maakonna politsei ülematele.

Ragu peawalitjusele teada nõuamad politseiasutused ja wallawalitjused kodanikkudest isikutunnistuste wäljaandmise juures dokumentaalsed tõendusid selle kohta, misuguse kogukonna hingekirjas isikutunnistuse tahtja seisab wõi ennemalt seisib.

Praegused seadused ei nõua kogukonna asutuste poolt kodanikkude hingekirjade pidamist, jelle tõttu ei tule ka isikutunnistuste wäljaandmisel dokumenta kodanikkudest nende hingekirjas seismise kohta nõuda ega seda wäljaantawates isikutunnistustes ära märkida.

Administratiivwasjade peawalitjuse ringkiri 12. mail j. a. nr. 529 kõigile politsei ülematele.

Mitmete politsei ülemate poolt jatkatakse „Riigi Teatajas“ nr. 26/27 — 1920 a. awaldatud

awalikkude ettekannete määruse põhjal trükitud kuulutuste saatmist siseministeeriumile.

Sel puhul juhib administratiivwasjade peawalitus tähelepanu selle peale, et arwates 1. aprillil j. a. makses uus awalikkude ettekannete seadus „R. T.“ nr. 43 j. a.), millega endine „R. T.“ nr. 26/27 — 1920 a. awaldatud siseministri määrus muudetult tuleb tunnustada. Järgelikult on kaotatud ka kuulutuste registreerimise ford.

„Riigi Teataja“ nr. nr. 62—67 siju.

Nr. 62 on awaldatud: Määrus sadama ametnikkude ja wälisteenijate wormirriete kohta. — Kehtimised tulunormid 1923 maksuaasta kohta põllumajapidamisest saadud tulu kindlastegemisel. — Määrus Nõmme alewi piiride kindlastmääramise kohta. — Määrus kaupade sissewõtu ning tollimaksude kohta. — Nimetused, ametisje kinnitused, ümberpaigutus, ametist wabastused. — Teadaanded E. W. kodakondsusest lahkumete üle. — Posti peawalitjuse teadaanded.

Nr. 63/64. Määrus muudatuste kohta raudteede politsei jaoskondade ja raioonide jaotuse, ulatuse ning jaoskonna ülemate ja raiooni ülemate asupaikade juhtes. — Teadaanded E. W. kodakondsusesse wastuwõtmiste tühistamise üle. — Rohtuministeeriumi ja otsekoheste maksude peawalitjuse teadaanded. — Tartu-Wõru rahukogu ringkonna kohtupristawite asukohtad ja tööpiirkonnad. — Laadapäewad Kilingi-Nõmme alewis, Kapu wallas Järwamaal ja Laura alewis.

Nr. 65. Sunduslikud määrused külgehakkawate haiguste eest hoidmise ja nende wastu mõitsemise, tööstusafutuste, tee- ja õmajade terwis- hoiukohaselt korraspidamise, toiduainetega kauplemise ja käsitöökodade kohta Lääne maakonnas. —

Nimetused. — Teadaanded E. W. kodafondisusest lahkunute üle. — Posti peawalitsuse teadaanded.

Nr. 66. Erivõetariif nr. 9. — Määrus linnade ja alewite maaga warustamise ajutise määruse muutmise kohta. — Juhatuskirja muutmise riigistatud joomaade wäljaandmise kohta. — Määrus Wiljandi-Pärnu rahukogu rahukohtu-jaoskondade ümbernimetamise üle. — Määrus Mäo wallas, Järwamaal, asuma riigistatud Paide kirikumõisa maafutajailt nõutawa liikumata waranduse maksu diendamise asjus. — Sundmäärused elektrivoolu andmise, sisseseadete ja majahenduste kohta Pärnu linnas.

Nr. 67. Määrus Eesti Wabariigi ja Ameerika ühisriikide wahel otseteed wahetatavate postpakkide takside kohta. — Määrus kaupade sissewõnni ning tollimaksude kohta. — Täiendus ehituste kohta käiwast sunduslikust määrusest Tallinnas. — Sillataks Pärnu jõe suurest sillast ülesõitmise ja ülewedamise eest 1923 a. — Nimetused, ameti kõrgendused, ametist wabastused. — Teadaanded E. W. kodafondisusest lahkunute üle. — Riigikohtu tegevuse aruanne 1. jaanuarist kuni 1. aprillini 1923 a.

Awalikkude ettekannete seadus.

(Wäljawõte „Riigi Teatajast“ nr. 43.)

I

§ 1. Näitemängude, ooperite, kontsertide, kino, tsirkuse ja teiste sarnaste ettekannete üle, kuhu igaüks ilma isiklike kuitseta võib ilmuda või kuhu pääsemise eest tasu wõetakse, peab linnades vähemalt 12 tundi enne ettekannete algust kohalikule politsei ülemale, maal ja alewites vähemalt 24 tundi enne ettekannete algust kohalikule politsei jaoskonna ülemale või maakonna politsei ülemale, selle järele kumb neist lähemal ajub, kirjalikult teatama, mille üle teatajale kwiitung wälja antakse. Teadaandeid võib teha ka terwe rea ettekannete või terwe hooaja kohta.

Märkus. Siseministril on õigus isikuid teatriid, kinoid, tsirkusi ja teisi sarnaseid ettevõtteid teadaandmise kohustusest nende poolt korraldawat ettekannete kohta wabastada.

§ 2. Teadaanne peab sisaldama:

1) ettekannete korraldaja nime, perekonnanime ja elukohta, ehk kui ettekannete korraldajaks on juriidiline isik, siis samad teated tema wastutawa esitaja kohta;

2) kogu ettekannete üldise aine: näitemängu, ooperi, kino ja kõne ettekannetel nende nimetuse ja autori, kui need teada on;

Märkus. Kui awalikud lõbustused ilma ettekanneteta korraldatakse, tuleb teatada p. p.

1 ja 3 nõuetawad andmed.

3) ettekannete aega ja kohta.

Teadaanded käiwad tempelmaksu alla.

§ 3. Awalikke ettekandeid, mille sissetulek mõne ajutuse, organisatsioonil või isiku kasuks määratud, võib korraldada ainult tähendatud ajutuse, organisatsioonil või isiku või tema eestkostja nõusolekul.

Tähendatud ajutusel, organisatsioonil või isikul kui ka politsei-esitajal on õigus selles paragrahwis ettenähtud awalikkude ettekannete kaudu saawutamataid sissetulekuid ja kulusid rewideerida.

Märkus. Kui nimetatud nõusoleku muu retsemine mõnejuguste takistustega seotud, võib kohalik politsei ülem ettekannete korraldajaid sellest kohustusest wabastada.

§ 4. Restoraanides, kabareedes, kohwites ja teistes sarnastes ettevõtetes, kus sööte ja joote kohta peal tarwitamiseks müüakse, võib awalikke ettekandeid ainult kohaliku omawalitsuse nõusolekul ja siseministeeriumi loal korraldada.

Siseministril on õigus selles paragrahwis ettenähtud ettekannete suhtes lähemaid määrusi wälja anda.

Märkus. See kord ei ole maksu selles paragrahwis ettenähtud ettevõtete ruumides kõrwaliste isikute poolt juhuliselt toimepandawate pidude kohta, kus ka awalikke ettekandeid korraldatakse nende ettekannete kohta on maksu käesolewa seaduse § 1. ettenähtud kord.

§ 5. Awalikkudel platsidel, teedel ja tänamatel võib awalikke ettekandeid korraldada ainult kohaliku politsei ülemal loal.

§ 6. Awalikkude ettekannete korraldaja peale pannakse:

1) walwe korra järele ettekannete algusest kuni nende lõpuni ning selle üle, et ettekanded wastaks teadaandele;

2) määruste täitmise alaealiste awalikkudele ettekannetele pääsemise kui ka nende ülesastumise suhtes;

3) § 4. ettenähtud siseministri määruste täitmise.

§ 7. Walwe awalikkude ettekannete üle pannakse politsei ülemate või nende asemikkude peale, kellel selleks otstarbeks õigus on saada tasuta taks kohta, millest üks peab olema mitte kaugemal kolmandat rida parterrist, wälja arwatud kino ettekanded, kus nimetatud kohad esimeste kohtade hulgas peawad olema kallimatest arwates.

Peale selle on kohalikul loomwalitsusel õigus nõuda tasuta samaks otstarbeks üht kohta kallimate hulgast.

§ 8. Politsei esitaja võib awalikku ettekannet lõpetada:

1) kui feda palub ettekannete korraldaja;

2) kui ettekanded otsekohe kõlbluswastased või kui ettekannetega mäsule, riigikorra kuitutamisele või awaliku rahu või julgeoleku rikkumisele üles kuitutatakse;

3) kui ettekannete ajal wägivaldsed kottupõrtamised ette tulewad, mille kõrwaldamiseks teised abinõud tagajärjetuks jäänu;

4) kui ettepannetel käesolewa seaduse määrusi kui ka selle seaduse põhjal haridusministri ning sise-
ministri poolt väljaantud määrusi ei täideta ning
korraldajad nende määruste rikkumist politsei nõud-
misel ei lõpetas;

5) kui §§ 4 ja 5 ettenähtud ettepannete korralda-
misets tarviline luba puudub.

§ 9. Avalikkude ettepannete lõpetamise üle seab
politsei esitaja protokollit kofku, milles ettepannete
lõpetamise põhjused ära tähendatakse. Politsei esi-
taja annab ettepannete korraldaja nõudmise peale
tähendatud protokollist ära kirja välja.

§ 10. Kui trükitoode eneses sisaldab kuriteo tun-
demärke, võib politsei ära keelata trükitoote ette-
kande kordumise, asjataoimetust 24 tunni jooksul
vastawale rahukogule otustamiseks ette pannes.
Rahukogu otustab korraldawal istungil kahe päe-
wa jooksul peale politsei süüdistusmaterjaali kätte-
saamist, kas keeld peab maksma jääma kuni asja
sõulise otustamiseni kohtu poolt.

II

§ 11. § 4. ettenähtud avalikkudel ettepannetel
neis ettemõtetes, kus alkohoolikite jooke kohta peal
tarvitamiseks müüakse, on alaealistel alla 16 a.
wanaduse keelatud pealtwaatajatena ehk kuulajatena
wiibida, samuti ka ülesastumine neil ettepannetel.

M ä r k u s. Haridusministril on õigus seda
keeldu ka wanemate kui 16 a. wanuste kooli-
õpilaste peale laiendada.

§ 12. Avalikkude ettepannete kohta, mis alaea-
listele määratud või kuhu ka alaealised pealtwaa-
tajatena ehk kuulajatena lastakse, on haridusministril
õigus kokkuleppel siseministriga sellekohaste määruste
kaudu lähemat korda kui ka alaealiste, alla 16 a.
wanuste, pääsu tähendatud ettepannetele kindlaks
määrata.

§ 13. Lapsi kuni 4 a. wanaduseni on keelatud
avalikkudele ettepannetele kaasa wõtta, välja arwa-
tud laste etteanded ja etteanded wabas õhus.

§ 14. Avalikkudel ettepannetel wõiwad alaea-
lised alla 16 a. wanaduse üles astuda ainult oma
wanemate või eestkostjate loaga, kusjuures kooli-
õpilastel selleks ka weel koolijuhataste luba peab
olema.

III

§ 15. Käesolewa seaduse jõusastumisega kao-
tab maksuse Wene ajutise walitsuse poolt 27. apr.
1917 a. wastumõtetud määrus walwe kohta awalik-
kude waatemängude üle (Sobranie usaf. i rasp.
praw. st. 599).

§ 16. See seadus hakkab maksma 1. aprillil
1923 a.

Algkirjale allakirjutatud

Riigikogu abiesimees A. Perem.

Abisekretäär J. Bergman.

Trükitseadus.

(Wäljawõtte „Riigi Teatajast“ nr. 43.)

§ 1. Eesti Wabariigi põhiseaduse § 13 põhjal
pannakse maksma trükitoodete ja trükitodade kohta
järgnewad määrused.

I. Trükitoodetest.

§ 2. Trükitoodete all mõistetakse selles seaduses
igajuguseid trükimafinal ehk mõne muu mehaanilise
või keemilise abinõuga paljundatud ja publikumile
awaldamiseks määratud kirjutusi, maale, joonistusi,
grawüüre, kujudusi, plaane, kaarte ja tekstiga või
sõnatise seletusega helitõid.

§ 3. Trükitoote awaldamise all mõistetakse:

1) trükitoote laialilaotamist müügi või mõnel
muul teel,

2) trükitoote ülespanemist publikumile nähtawale
kohale.

§ 4. Trükitooted on perioodilised või mitteperi-
oodilised. Perioodiliste trükitoodete all mõistetakse
selles seaduses ajalehti ja ajakirju, mis ilmuvad
kolme kuu või lühema aja tagant. Kõik teised trü-
kitooted loetakse mitteperioodilisteks.

§ 5. Kes loomib perioodilist trükitoodet välja
anda, peab selle kohta siseministrile kirjaliku
teadaande saatma, milles järgmised teated peawad
sisalduma:

1) perioodilise trükitoote nimetus ja kui tihti too-
de ilmub;

2) ilmumise koht;

3) wäljaandja täielik nimi, elukoht, wanadus ja
allkiri;

4) wastutawa toimetaja täielik nimi, elukoht,
wanadus ja allkiri;

5) trükikoja nimetus ja asukoht, kus trükitoode
trükitakse.

Teadaande wastumõtmise üle antakse kwoitung.

M ä r k u s 1. Kui wäljaandjaid või wastu-
tawaid toimetajaid on mitu, tulewad üles an-
da nende kõikide kohta pp. 3 ja 4 nõuetawad
teated.

M ä r k u s 2. Samas korras peab teatama
enne uue numbrit ehk wihiku ilmumist ette-
tulewate muudatuste üle selles paragrahwis
nõutud teated.

§ 6. Perioodilised trükitooted, mis ühe aasta
jooksul, teadaande siseseandmise ehk wiimase numbrit
või wihiku ilmumise päewast arwates, ei ole ilmu-
nud, loetakse seismajäänuteks ja nende uuesti wäl-
jaandmiseks tuleb esitada teadaanne eelmises pa-
ragrahwis ettenähtud korras.

§ 7. Igas perioodilises trükitootes peab tähen-
datud olema:

1) perioodilise trükitoote nimetus ja järjekorra
nummer;

- 2) vastutava toimetaja ja väljaandja nimi;
- 3) trükitõja nimetus ja ajukoht;
- 4) toimetuse aadress.

Kui perioodilise trükitõote vastutav toimetaja kuulutuse aja eest vastutav ei ole, tuleb perioodilises trükitõotes tähendada ka kuulutuse aja vastutava toimetaja nimi.

Mitteperioodilistes trükitõodetes peab olema tähendatud kirjastaja nimi ja trükitõja nimetus ning ilmumise aasta.

§ 8. §§ 7 ja 22 ettenähtud nõudmised ei ole maksivad trükitõodete kohta, mis välja antakse tööstuslikel või kaubanduslikel puhtärilisel otstarbel või harilikul seltskondlike läbitäimise tarvidusel, nagu äri isikulaarid, kuulutused, nimekaardid jne., seltside, ühingute ja liitude juhataste poolt nende liigetele määratud teadaanded, samuti ka valimisbülletinid, kui nad vastavad selleks ettenähtud vormidele.

§ 9. Perioodiliste trükitõodete vastutavateks toimetajateks võivad olla Riigikogu valimistel hääleõiguslikud kodanikud, kelle alaline elukoht Eesti Vabariigi piirides.

§ 10. Perioodilistes trükitõodetes peab maksuta avaldatama — päevalehis kolme päeva jooksul, pikema aja tagant ilmunutes perioodilistes trükitõodetes hiljemalt lähemas teises numbris — Riigikogu juhataste, Vabariigi Valitsuse või tema liigete ja Riigikogu esimehe poolt saadetud ametliku ümberlõtkamisi ja diendusi perioodilises trükitõotes avaldatud asjaolude kohta. Need ümberlõtkamised ja diendused tulevad avaldada muutmatault ja ilma igasuguste märkusteta saadetise tekstis ning samasuguse trükikirjaga ja samas osas (perioodilise trükitõote jaotuskava järele), kus esialgne teade oli avaldatud.

§ 11. Selmises paragrahvis tähendatud aja jooksul peab perioodilistes trükitõodetes avaldatama ka ametasutuste, nende ametnikkude ning erasiisute poolt saadetud ümberlõtkamisi ja diendusi samas perioodilises trükitõotes nimetatud asutuste ja isikute kohta avaldatud teadete puhul, kui nad nende poolt, kelle kohta esialgne teade käis, alla kirjutatud on ja kui nad ei sisalda süüteo tundemärke, ei kannu vaielduse iseloomu ja piirduvad ainult ümberlõtkavate asjaolude ettetoomisega.

Nimetatud saadetised avaldatakse maksuta ja eelmises paragrahvis (§ 10) tähendatud aja jooksul, kui nad rohkem ruumi ei nõua kui esialgne teade.

Sellest määrusest rohkemate ridade eest võetakse avaldamise eest maksu harilikku kuulutusarsti järel.

§ 12. Valitsusasutuste poolt avaldamiseks saadetud teadaandeid ja kuulutusi on kuulutusavaldada perioodilise trükitõote vastutava toimetaja kohustatud avaldama ühes kahest lähemast ilmu-

vasi perioodilise trükitõote numbris harilikku kuulutusmaksu eest.

§ 13. Keelatud on trükitõodete kaudu avaldada ilma vastava ametasutuse loata riigiasutuste ja lajashoitavate: protokolle, kirju ning dokumente, samuti ka teateid Riigikogu ja tema komisjonide kinnistel istungitel arutatavatest asjadest.

§ 14. Siseministri ja sõjaministri ettepanekul võib Vabariigi Valitsus teatava aja peale ära keelata teadete avaldamist perioodilistes trükitõodetes kõigi kaitsväe jõudude ja nende liikumise ning riigikaitse abinõude kui ka mobilisatsioonide üle.

II. Trükitõodete konfiskeerimisest.

§ 15. Trükitõodete konfiskeerimist võib toimetada ainult kohtuasutuse põhjal. Kuni kohtuasutuse otsuse jõustumiseni võib politsei trükitõoteid aresti alla panna eht ära korjata järgmistel juhtumistel:

1) kui trükitõotes Vabariigi Valitsuse keelu vastu § 14 tähendatud teated leiduvad;

2) kui trükitõoted otsekohe kõlblusvastased või kui nad mäsule või riigivõrre kütutamisele üles kutsuvad.

§ 16. Politseivõimude poolt trükitõodete aresti alla panemise eht trükitõodete ärakorjamise juhtumistel tuleb süüdistusmaterjal vastavale kohtule 24 tunni jooksul asja otustamiseks edasi saata.

Kohus otustab kahe päeva jooksul peale süüdistusmaterjali kätteasaamist korraldaval istungil, kas arest või trükitõodete ärakorjamine peab maksimaalsema kuni asja siilulise otustamiseni kohtu poolt.

III. Trükikodade st.

§ 17. Trükikodade, litograafiate, metallograafiate ja teiste sarnaste tööstusettevõtete kohta, kus mehaaniliste või keemiliste abinõudega valmistatakse paljundatakse, on peale tööstusettevõtete kohta käivate üldiste seaduste maksivad käesolevas seaduses ettenähtud määrused.

§ 18. Kes soovib § 17 tähendatud ettevõtet avada, peab selle üle kohalikule politseile ülemale kirjaliku teadaande saatma, milles peab tähendatud olema:

- 1) ettevõtte omaniku täielik nimi;
- 2) ettevõtte vastutava juhataja täielik nimi;
- 3) ettevõtte ajukoht;
- 4) mis jõuga ettevõtte töötab (inimese-, elektri-, gaasi- jne.);
- 5) trükimasinate arv;
- 6) ladumise viis (käsitli, masinaga).

Teadaande vastuvõtmise üle antakse kvittung. Märkus Samas korras tuleb teatada muudatustest tähendatud ettevõtetes.

§ 19. Igas § 17 tähendatud ettevõttes peab käesoleva seaduse liigas ettenähtud vormi järele valmistatud ja kohalikku politseile ülemale poolt lehtede kaupa kinnitatud nõbramaatut peetama, kuhu

toit ettevõttes tehtavad trükitööd sisse lenda tulevad, välja arvatud § 8 ettenähtud trükitooted.

§ 20. § 17 tähendatud ettevõtted on kohustatud kõigist trükitöödest, mis nad trükinud, 24 tunni jooksul peale trükitootete trükikojast väljalaskmist, kohalikele politsei ülemale hinnata saatma kahetse eksemplaari, mis on määratud: 1 ekf. kohalikele prokuröörile, 1 ekf. siseministeeriumile, 2 ekf. Tartu ülikoolile, 2 ekf. Eesti rahva muuseumile, 2 ekf. riigi raamatukogule.

Nimetatud eksemplaarid peavad korralikud ja rikkumata olema.

IV. Lõpumäärused.

§ 21. Valme trükiseaduste määruste täitmise üle pannakse siseministeeriumi peale.

§ 22. Käesoleva seaduse jõusseastumisega kaotavad maksuse:

1) tsensuuri- ja trükiseadus — Vene sead. kogu XIV t.;

2) salakuulamise teel riigi äraandmise kohta käivate seaduste muutmise seadus 5. juulist 1912 a. peatüki II punkt 1. (Sobr. usaf. i raspor. prav. št. 1450).

3) tolliseaduse § 749 (B. S. R. VI t.);

4) Vene ajutise valitsuse määrused:

a) trükiasjade kohta 27. apr. 1917 a. (Sobr. usaf. i raspor. prav. št. 597);

b) trükiasjade asutuste kohta 27. apr. 1917 a. (Sobr. usaf. i raspor. prav. št. 598);

c) keelu kohta ilma sõjaväelise tsensuuri läbi vaatamiseta sõjategemuse üle teateid avaldada

14. juulist 1917 a. (Sobr. usaf. i raspor. prav. št. 1129);

d) 27. apr. 1917 a. trükiasjade kohta käivate määruste muutmise üle 12. juulist 1917 a. (Sobr. usaf. i raspor. prav. št. 1148);

5) trükiasjade ajutised määrused 18. nov. 1918 a. („Riigi Teataja“ nr. 1 — 1918 a.);

6) Babariigi Valitsuse poolt 8. juulil 1919 a. vastumõetud määrus trükiasjade seaduse § 9 muutmise kohta („Riigi Teataja“ nr. 46 — 1919 a.).

§ 23. See seadus hakkab maksma 1. aprillil 1923 a.

Liisa

trükiseaduse § 19 juure.

Järjek. nr.	Telemise trükiseadumise kuupäev.	Riiklaste ja ehitelija nimi ja aadress.	Trükitoote nimetus	Eksemplaa-ride arv.	Trükitoote trükikojast väljandamise kuupäev.	Trükiseaduse § 5 põhjal antud trükitungit nr.	Trükitoja märkused.

Algkirjale allakirjutanud

Riigikogu abiesimees R. Birma.
Sekretäär L. Kalbus.

Küsimused ja kostmised.

Raiooni ülem II. Küsimus. Kas isikult, keda akteeritakse maksujõuetuks, tuleb lõpult temalt nõuetavast maksust ehk trahviga vabastada, või võib temalt seda uuesti tagant järele sisse nõuda, kui temal hiljem vastav sissetulekuhallik tekib kas varanduse ehk kestva teenistuse näol.

Vastus. Kui isik maksujõuetuse korral vastavate kompetentsete asutuste poolt teatud maksust võrd vabastatud on, (nagu kodafondsuse, tulumaks jne.), siis ei või temalt seda enam sisse nõuda, tema varanduslike seisukorra peale vaatamata.

Raiooni ülem II. Küsimus. Vaatade peale komandeeritakse ümbrusest politsei ametnik-

ke korda pidama. Kas on neil õigus selle eest eraldi tasu saada.

Vastus. Ei võt eraldi tasu saada.

Nr. 425. Raiooni ülem J. T. Küsimus. Kas on „Perekonna abiraha seaduse“ („R. T.“ nr. 1/2 — 1923 a.) kohta veel maksew „Juhatuskiri perekonna abiraha seaduse käsitamiseks“ — „R. T.“ nr. 84/85 — 1922 a. Kui et ole maksew, kas on siis õigus perekonna abiraha mainit seaduse järele kolme kuu jooksul tagant järele nõuda, või maksetakse „R. T.“ nr. 1/2 — 1923 a. avaldud seaduse järele abiraha ainult nõudmise sisseandmise päevast arvates.

Vastus. Juhatuskiri on ainult maksew selle seaduse kohta, mille käsitamiseks ta välja antud.

Valjaandja: Toimetuskomisjon.

Vastutaw toimetaja: C. Maddison.

Tegevit toimetaja: R. Rogermann.

Kuulutused.

Tunnustakse maksusetaks järgmised kadumaläinud isikutunnistused:

- Bauer mann, Anna Abo t. (12775)
 Walm sen, Amalie, nr. 362. (12776)
 Dfunew, Blas, w. a. Panikowitshi wallawal. 20. 1. 20 a. nr. 432. (8250)
 Sarapu u, Wassili, w. a. Panikowitshi wallawal. 1920 a. nr. 3108. (8249)
 Siwinu t, Priidik Abo p., w. a. Nõwa wallawal. 22. 3. 22 a. nr. 595. (12933)
 Ehrmann, Willem Juhani p., w. a. Saue wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 7237. (12932)
 Traks, Altiide Johanne se t., w. a. Wääna wallawal. 1. 3. 20 a. nr. 370. (12931)
 Milder, Leena Jüri t., w. a. Kernu wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 542. (12930)
 Lindmann, Jakob Reinu p., w. a. Kloostri wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 527. (12929)
 Silmann, Johann Johani p., w. a. Saue wallawal. 13. 1. 20 a. nr. 265. (12928)
 Wentzel, Jakob Hansu p., w. a. Keila wallawal. 27. 2. 20 a. nr. 1502. (12927)
 Wilibert, Helene Adami t., w. a. Keila wallawal. 9. 2. 20 a. nr. 1344. (12926)
 Simsel, Juhani Jakob i p., w. a. Kernu wallawal. 13. 11. 20 a. nr. 1348. (12925)
 Thomson, Anne-Marie Konstantini t., w. a. Kernu wallawal. 30. 9. 19 a. nr. 654. (12924)
 Simsel, Jaan Hansu p., w. a. Warbola wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 428. (12923)
 Kala, Eduard Gustawi p., w. a. Mässa wallawal. 7. 4. 22 a. nr. 827. (13100)
 Sõrra, Mart Peetri p., w. a. Raadi wallawal. 26. 3. 20 a. nr. 790. (13301)
 Rein, Elmar Daweti p., w. a. Kopta wallawal. 23. 1. 20 a. nr. 150. (13302)
 Martens, Altiide Karli t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 20. 12. 19 a. nr. 7368. (13303)
 Wisfak, Jaan Karli p., w. a. Kawastu wallawal. 3. 11. 20 a. nr. 1255. (13304)
 Dinas, Karl-Eduard Jakob i p., w. a. Wesneri wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 2136. (13305)
 Karu, Heinrich Hansu p., w. a. Kastre-Wõnnu wallawal. 7. 7. 22 a. nr. 1934. (13307)
 Karu, Anna Johani t., w. a. Kastre-Wõnnu wallawal. 7. 7. 22 a. nr. 1935. (13306)
 Penk, Aleksander Jaani p., w. a. Wäike-Maarja wallawal. 30. 6. 21 a. nr. 171. (13309)
 Schüts, Karl Karli p., w. a. Tall. l. pol. ülema p. 1920 a. (13466)
 Narwa, Jüri Jaani p., w. a. Tall. l. pol. ülema p. 1920 a. (13467)
 Toolwe ldt, Leena Juhani t., w. a. Tall. l. pol. ülema p. nr. 3793. (13468)
 Jaama, Jakob Andre se p., w. a. Wana-Wändra wallawal. nr. 1052. (13469)
 Lindenberg, Anna Jüri t., w. a. Paide l. pol. jsk. 1919 a. (13470)
 Glu, Woldemar Karli p., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 14. 12. 20 a. nr. 15000. (13471)
 Seffer, Reinhold Abo p., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1920 a. nr. 7737. (13472)
 Waew, Alwiine Jüri t., w. a. Kaarma-Suure wallawal. 1922 a. nr. 964. (13474)
 Waew, Elmire Jüri t., w. a. Kaarma-Suure wallawal. 25. 10. 20 a. nr. 383. (13475)
 Jurna, Alti se Peetri t., w. a. Tall. l. pol. ülema p. nr. 4988. (13476)
 Jõeäär, Nikolai Meffe i p., w. a. Uuemõisa wallawal. 30. 1. 20 a. nr. 72. (13555)
 Laugas on, Oswald Johani p., w. a. Wõru l. pol. jsk. 20. 9. 20 a. nr. 3665. (13603)
 Paris, Alma Jaani t., w. a. Kõlliste wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 253. (13602)
 Tiru, Marie Jakob i t., w. a. Wõru l. pol. jsk. 6. 12. 19 a. nr. 2596. (13604)
 Warend, Olga Samueli t., w. a. Drawa wallawal. 30. 1. 20 a. nr. 669. (13605)
 Mõttus, Olga Johani t., w. a. Wõru l. pol. jsk. 4. 11. 21 a. nr. 4347. (13606)
 Piile, Jaan Mihkli p., w. a. Koonga wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 284.
 Karlsberg, Hilda Karli t.
 Wimmer, Jaan Hansu p., w. a. Saatre wallawal. 1921 a. nr. 567.
 Kaasik, Maali Hendriku t., w. a. Voodi wallawal.
 Grajs, Marie Hansu t., w. a. Kilingi-Nõmme wallawal. 5. 2. 20 a. nr. 41.
 Koppel, Leena Hansu t., w. a. Velle wallawal. 1919 a. nr. 500.
 Ruus, Ekateriina Mardi t., nr. 9091.
 Wiik, Marie Anna t., nr. 6856.
 Bernhardt, Jda Johani t.
 Lewand, Kristjan Jaani p., nr. 14765.
 Mihkelson, Marie Abo t., nr. 4500.
 Rausberg, Anna Johani t., nr. 8311.
 Rausberg, Jüri Jüri p. nr. 4549.
 Woogel, August Marie p., nr. 9852.
 Tamman n, Jaak Jaani p., nr. 7819.

- Sieberg, Willem Jaani p., nr. 1657.
- Jäärats, Johan Mihkli p., w. a. Tartu l. pol. 2. jst.
- Sitska, Jaan Peetri p., w. a. Abja wal.
- Mooses, Hans Rusta p., w. a. Wana-Kariste wallawal. 9. 1. 20 a. nr. 321.
- Kriisa, Johannes Maali p., w. a. Maidla wallawal. 1919 a.
- Ekusson, Leena Karli t., w. a. Tartu l. pol. 3. jst.
- Liedemann, Karl Tõnise p., w. a. Sindi alevi wal. 7. 7. 22 a. nr. 314.
- Siiwart, Piine Jaani t., w. a. Kunda-Malla wallawal. 1921 a.
- Seppar, Albert Gustavi p., w. a. Maidla wallawal.
- Roort, Johannes Jaani p., w. a. Kunda-Malla wallawal.
- Böhrmann, Leena Jaani t., w. a. Piig-walla wallawal.
- Glük, Elma Jakobi t., w. a. Jõhvi wallaw.
- Puis, Peeter, nr. 1616.
- Mets, Eits Peetri t., w. a. Wana-Kariste wallawal. 22. 2. 22 a. nr. 825.
- Pahl, Boldemar Jüri p., w. a. Häädemeeste wallawal. 19. 4. 20 a. nr. 275.
- Kals, Hendrik Juhani p., w. a. Hallinga wallawal. 5. 6. 20 a. nr. 442.
- Martpõld, Alide, w. a. Wokka wallawal. 16. 6. 20 a. nr. 1105.
- Unijärw, Johanna Jaani t., w. a. Raasiku wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 253.
- Tomborg, August Jüri p., w. a. Patt wallawal. 16. 3. 20 a. nr. 600.
- Banderin, Jakob Nikifori p., w. a. Luunja wallawal. nr. 1658.
- Feder, Salme-Alide Jaani t., w. a. Wana-Kariste wallawal. 29. 12. 22 a. nr. 22.
- Tamm, Elisabeth Mari t., w. a. Uue-Kariste wallawal. 5. 12. 19 a. nr. 15.
- Kosolapow, Aleksander, w. a. Wastnarwa wallawal. 22. 4. 22 a. festwusega kuni 26. 2. 23 a. nr. 118.
- Jürisson, Mart Marti p., w. a. Enge wallawal. 18. 1. 21 a. nr. 204.
- Lemberg, Jakob Jüri p., w. a. Velle wallawal. 1919 a.
- Pas, Oskar Kristjani p., w. a. Tori wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 392. (5725)
- Sempelson, Aleksander Mihkli p., w. a. Tori wallawal. 1. 4. 20 a. nr. 536. (5718)
- Furn, Juuli, w. a. Woltwett wallawal. 1922 a. nr. 1164. (5717)
- Kukf, Andres Andrese p., w. a. Uulu wallawal. 5. 5. 20 a. nr. 98.
- Matson, Jaan, w. a. Uulu wallawal. 15. 9. 20 a. nr. 161. (5715)
- Hallist, Maria Jüri t., w. a. Are wallawal. 24. 1. 22 a. nr. 226.
- Ottin, Otto Mihkli p., w. a. Are wallawal. 8. 10. 20 a. nr. 110.
- Freiberg, Reinhold Karli p., w. a. Sui-gu wallawal. 17. 9. 20 a. nr. 50.
- Hanson, Jaan Jaani p., w. a. Sauga wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 254.
- Pipmann, Marie Johani t., w. a. Sauga wallawal. 4. 1. 21 a. nr. 700.
- Vilwälja, Teodor Mihkli p., w. a. Sauga wallawal. 27. 5. 20 a. nr. 517.
- Wihmann, Eduard Mihkli p., w. a. Sauga wallawal. 15. 5. 20 a. nr. 513.
- Maun, Maria Mihkli t., w. a. Tori wallawal. 15. 1. 20 a. nr. 205.
- Jürwetson, Toomas Johani p., w. a. Tori wallawal. 1922 a. nr. 31.
- Milberg, Johannes Jaani p., w. a. Tori wallawal. 9. 9. 19 a. nr. 36.
- Süras, Karin Karli t., w. a. Pärnu l. pol. ülema p. 1919 a. nr. 4031.
- Kahu, Johan Johani p., w. a. Polki wallawal. 1920 a.
- Täger, August, w. a. Pärnu m. pol. l. jst. 15. 3. 20 a. nr. 10134.
- Matwzi, Willem Johani p., w. a. Pornuse wallawal. 30. 12. 20 a. nr. 245.
- Seep, Riis Abo p., w. a. Pornuse wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 37.
- Koppa, Piisa Jaani t., w. a. Kilingi-Nõmme aleviwal. 9. 2. 20 a. nr. 178.
- Paanre, Agnes Arturi t., w. a. Kilingi-Nõmme aleviwal. 6. 2. 20 a. nr. 152.
- Pull, Jaan Jüri p., w. a. Kilingi wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 127.
- Elm, Marie Aleksandri t., w. a. Püssi wallawal. 2. 2. 20 a. nr. 411.
- Mõlder, Juhani Andrese p., w. a. Tundo-linna wallawal.
- Vorents, Peeter Juhani p., w. a. Häädemeeste wallawal. 14. 12. 199 a. nr. 73.
- Saareke, August Joosepi p., w. a. Illuka wallawal. 1921 a.
- Saareke, Leena Aleksandri t., w. a. Illuka wallawal. 1919 a.
- Witta, Mihkel Willemi p., w. a. Tõstamaa wallawal. 7. 1. 20 a. nr. 359.
- Hanson, Alide Jakobi t., w. a. Tõstamaa wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 132.
- Jrdt, Hans Andrese p., w. a. Tõstamaa wallawal. 4. 2. 20 a. nr. 426.
- Mihkels, Marie Hansu t., w. a. Tõstamaa wallawal. 4. 1. 20 a. nr. 428.
- Vall, Mart Juhani p., w. a. Abja wallawal. 10. 2. 20 a. nr. 61.
- Erg, Ida Peetri t., w. a. Abja wallawal. 28. 11. 19 a. nr. 291.

- Nuus, Jaan Hendrik p., w. a. Abja wallawal. 26. 11. 19 a. nr. 218.
- Taksi, Jüri Jüri p., w. a. Abja wallawal. 24. 11. 19 a. nr. 30.
- Turft, Melania Juhani t., w. a. Abja wallawal. 10. 2. 20 a. nr. 61.
- Täätš, Katarina Tõnise t., w. a. Woltweti wallawal. 22. 5. 22 a. nr. 1108.
- Täätš, Marie Tõnise t., w. a. Woltweti wallawal. 12. 19 a. nr. 302.
- Uwikson, Juuli Jüri t., w. a. Nõmme alewival. 5. 2. 20 a. nr. 205.
- Hiisemann, Mia Tõnise t., w. a. Woltweti wallawal. 12. 11. 21 a. nr. 1041.
- Schüler, Elfriede Jaani t., w. a. Woltweti wallawal. 25. 11. 19 a. nr. 98.
- Juru, Marie Jüri t., w. a. Seli wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 307.
- Wapper, Jaan Reinu p., w. a. Seli wallawal. 27. 2. 19 a. nr. 1061.
- Andreson, Jaan Mihkli p., w. a. Seli wallawal. 11. 5. 21 a. nr. 1199.
- Paalberg, Aleksander Jakobi p., w. a. Seli wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 493.
- Riieel, Martin Jakobi p., w. a. W.-Wändra wallawal.
- Raat, Hans Hendrik p., w. a. Järwa m. pol. 3. jsk.
- Ussifov, Jda Piisa t., w. a. Nõmküla wallawal.
- Pammeril, Emilie Jaani t., w. a. Nõmküla wallawal.
- Rägastik, Woldemar Jaani p., w. a. Lehtje wallawal.
- Sauemägi, Julie Andrese t., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. 5. 12. 19 a. nr. 2000.
- Wisnapuu, Oskar Jüri p., w. a. Kõllesti wallawal. 31. 5. 19 a. nr. 758.
- Marck, August Peetri p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 5. 5. 22 a. nr. 19223.
- Pärn, Jda Taaweti t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 4932.
- Sööt, Jaan Karli p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 21. 7. 21 a. nr. 17726.
- Sawt, August Andrese p., w. a. Narwa I. pol. üll. 18. 12. 19 a. nr. 19015.
- Tappo, Marie Andrese t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 20. 10. 20 a. nr. 15480.
- Gromow, Jakob Anna p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 31. 12. 19 a. nr. 8747.
- Chelmann, Miili Jaani t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 13. 7. 20 a. nr. 14713.
- Reier, Jaan Juula p., w. a. Wana-Wändra wallawal. 12. 2. nr. 853.
- Reimann, Alide Antoni t., w. a. Wana-Wändra wallawal. 29. 12. nr. 440.
- Raas, Otto Kristjani p., w. a. Uue-Wändra wallawal. 21. 8. 21 a. nr. 1007.
- Tõntson, Karl Tõnise p., w. a. Uue-Wändra wallawal. 14. 1. 20 a. nr. 153.
- Suherg, Karl Karli p., w. a. Uue-Wändra wallawal. 1. 7. 20 a. nr. 787.
- Rolpanow, Marie Jüri t., w. a. Wiljandi I. pol. üll. p. 25. 10. 20 a. nr. 7327.
- Tint, Johan Peetri p., w. a. Võru I. pol. üll. p. 2. 5. 21 a. nr. 4084.
- Pirn, Amanda Kristjani t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 6. 12. 19 a. nr. 4100.
- Palkat, Andres Marbi p., w. a. Lõwastu wallawal. 23. 9. 20 a. nr. 1406.
- Jantra, Richard Mihkli p., w. a. Tartu I. pol. üll. p. 19. 5. 20 a. nr. 14674.
- Ufermann, Anastasija Johani t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 18. 12. 19 a. nr. 6705.
- Jaska, Alwiine Jaani t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 31. 12. 19 a. nr. 8961.
- Vilienthal, Helmi Gustawi t., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. üll. p. 22. 11. 22 a. nr. 283.
- Surik, Jaan Hansu p., w. a. Saastawa wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 135.
- Raadcl, Tawet Marbi p., w. a. Worbuse wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 109.
- Pcap, Maali Jüri t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 21. 11. 19 a. nr. 426.
- Saane, Helmi Jakobi t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 5. 12. 19 a. nr. 3444.
- Pärtelson, Johannes Johani p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 9. 1. 20 a. nr. 10112.
- Schumann, Friedrich Johani p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 2. 9. 22 a. nr. 19716.
- Slopets, Emilie Gustawi t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. üll. p. 7. 5. 20 a. nr. 13881.
- Talu, Aleksander Tooma p., w. a. Pärnu I. pol. jsk. üll. 5. 1. 20 a. nr. 8311.
- Kangur, Marie Juliuše t., w. a. Pärnu I. pol. üll. nr. 1236.
- Jaanson, Johan Jüri p., w. a. Pärnu I. pol. jsk. üll. 24. 8. 21 a. nr. 13819.
- Päärmann, Piisa Anne t., w. a. Beltša wallawal. 1919 a.
- Saas, Gustaw Tõnise p., nr. 774.
- Saar, Artur Jüri p., w. a. Rääma wallawal. 17. 8. 20 a. nr. 865.
- Pääsuf, Heinrich Aleksandri p., w. o. Riingi-Nõmme alewival. nr. 634.
- Tompp, Jaan Mihkli p., w. a. Pärnu I. pol. jsk. 20. 12. 19 a. nr. 7016.
- Rovikson, Johan Jaani p., w. a. Rääma wallawal. 12. 19 a. nr. 98.
- Meerents, Jüri Hendrik p., w. a. Pärnu I. pol. jsk. üll. 22. 12. 19 a. nr. 6145.

- R ä ä r, Abdele Samuelt t., w. a. Tall. I. pol. 1. jsk.
- Tru me, Pauline Mardi t., w. a. Piirsalu wallawal. 1919 a.
- W a l l r a t, Albert Hindrefu p., w. a. Tall. I. pol. üf. 1919 a.
- U n n u s, Marie Hansu t., w. a. Tall. I. pol. 3. jsk. 1919 a.
- V a a s, Tiisa Jüri t., w. a. Rae wallawal. 7. 12. 20 a. nr. 2079.
- W e r n e r, Leena Peetri t., w. a. Uwan-
duse wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 833.
- W e i k m a n n, Rosalie Otto t., w. a. Tartu
I. pol. 2. jsk. 26. 11. 19 a. nr. 1091.
- S h u l t s, Kristjan Jaani p., w. a. Tartu
I. pol. 2. jsk. 22. 12. 19 a. nr. 7452.
- R a p p, Eduard Kaarli p., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 3. 12. 19 a. nr. 2860.
- R e i t, Karl Mardi p., w. a. Tartu I. pol.
2. jsk. 5. 12. 19 a. nr. 3664.
- M ä r j a m, Ain Jaani p., w. a. Wee wal-
lawal. 25. 12. 22 a. nr. 287.
- G e r b e r s o n, Andres Andrese p., w. a.
Taali wallawal.
- P o o t s, Tõnis Hendriku p., w. a. Taali
wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 121.
- O l t e r, Peet Andrese p., w. a. Taali wal-
lawal. 14. 8. 20 a. nr. 391.
- S a a w, Hilda Gustase t., w. a. Tammište
wallawal. 15. 2. 20 a. nr. 247.
- M u s t a g o, Weera Juhani t., w. a. Drajõe
wallawal. 1919 a.
- P u k k, Peeter Hansu p., w. a. Drajõe wal-
lawal. 23. 12. 19 a. nr. 1095.
- S o o t s, Jaal Peetri p., w. a. Penuja wal-
lawal. 21. 12. 21 a. nr. 17/400.
- P ö d e r, Anu Jaani t., w. a. Abja walla-
wal. 10. 12. 19 a. nr. 910.
- P i e d e m a n n, Karel Tõnise p., w. a.
Sindi alewawal. 7. 7. 22 a. nr. 314.
- P i i l o w, Sergei, w. a. Tall. I. pol. 1. abi-
jsk. üf. nr. 3812.
- H e n d r i k s o n, Siimon Jüri p., w. a.
Tahkuranna wallawal. 5. 11. 20 a. nr.
248.
- J a n s o n, Jüri Andrese p., w. a. Seli wal-
lawal. 13. 12. 19 a. nr. 202.
- R a h o n s k y, Juuli Antoni t., w. a. Wõti-
saküla alewawal. 19. 8. 21 a.
- T e i s, Marta Mihkli t., w. a. Häädemeeste
wallawal. 12. 5. 20 a. nr. 535.
- P e e r, Matilde Aleksandri t., w. a. Drajõe
wallawal.
- P a n n, Elmar Jüri p., w. a. Taewere wal-
lawal. 26. 12. 19 a. nr. 257.
- S a a s t a a l, Amanda Jakobi t., w. a. Jär-
ma nr. 3. jsk. nr. 102/206.
- W e n d e l, Juuli Aleksandri t., w. a. Nõm-
küla wallawal.
- W i d e w i k, Jakob Hansu p., w. a. Järma
nr. 3. pol. jsk. üf.
- J u m e s s a r, Teodor Jaani p., w. a. Vecht-
se wallawal.
- W i l g u t a, Pauline Juhani t., w. a. Vecht-
se wallawal.
- K u k k, Johannes Jakobi p., w. a. Umbra
wallawal.
- A d a m s o n, Tiisa Hansu t., w. a. Tapa
alewawal. nr. 209.
- H o o t s, Robert Johannese p., w. a. Nõm-
küla wallawal.
- T r e i f e l d t, Willebald Aleksandri p., w.
a. Umbra wallawal.
- W i c h t m a n n, Juuli Kaarli t., w. a.
Umbra wallawal.
- P i l t, Tiisa Reinu t., w. a. Nõmfüla wal-
lawal.
- H e n d r i k s o n, Oskar Mihkli p., w. a.
Sindi alewawal. 8. 12. 21 a. nr. 253.
- T a u t s, Jaan Kadri p., w. a. Karksi wal-
lawal. 14. 4. 20 a. nr. 536.
- R a b b i, Mihkel, w. a. Sauga wallawal.
nr. 204.
- K u k e p u u, August Juhani p., w. a. Pati
wallawal. 7. 7. 21 a. nr. 840.
- T e l l i s k i w i, Miide Wilhelm t., w. a.
Tall. I. pol. ülema poolt 11. 2. 20 a. nr.
6935. (14689)
- S a n s c h m i d t, Andres Hansu p., w. a. W.
Suislepa wallawal. 18. 9. 20. a. nr. 462.
(14690)
- J t t e r, Tiisa Peetri t., w. a. Tartu I. pol.
2. jsk. 11. 11. 20 a. nr. 15899. (14691)
- M ü n t e l, Karl Hansu p., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 7. 5. 21 a. nr. 17297. (14694)
- S ö l p u s, Pärja Gustawi t., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 23. 12. 19 a. nr. 7462. (14695)
- K a s a n, Woldemar Juhani p., w. a. Kawil-
da wallawal. 20. 6. 21 a. nr. 528. (14696)
- V o d e r a n d, Peeter Joosepi p., w. a. Tar-
tu I. pol. 2. jsk. 9. 4. 20 a. nr. 12854. (14697)
- P a j u, Alwiine Madise t., w. a. Härjanur-
me wallawal. 21. 12. 19 a. nr. 349. (14700)
- A r m s o n, Julie Andrese t., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 11. 10. 20 a. nr. 15576. (14701)
- R e i s, Richard Jaani p., w. a. Tall. I. pol.
4. jsk. 14. 1. 20 a. nr. 8041. (14702)
- S a a r, Nikolai Eduardi p., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 5. 9. 22 a. nr. 19731. (14703)
- S u s s e n, Miide Jaani t., w. a. Wana-
Kruuste wallawal. 28. 12. 19 a. nr. 430.
- T a r r e, Afsenja Pauli t., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 22. 1. 20 a. nr. 11232. (14705)
- P a r i s, Herbert Karli p., w. a. Tartu I.
pol. 2. jsk. 14. 10. 20 a. nr. 15624. (14706)

- Riivit, Silda Peetri t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 20. 1. 20 a. nr. 11146. (14707)
 Rilter, Martha Joosepi t., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 8. 2. 21 a. nr. 15436. (14708)
 Jegorow, Emilie Johani t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 3. 1. 20 a. nr. 9164. (14709)
 Strandberg, Julie Hansu t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 2. 12. 19 a. nr. 1769.
 Petjärw = Pötter, Joosep Kaarli p. (36)
 Luur, Marie Jaani t. (37)
 Wentzel, Jaan (39)
 Afawei, Martin Piisa p., nr. 816. (40)
 Aruson, Eduard Jakobi p. (47)
 Riisk, Ernst Jüri p. (47)
 Reinberg, Aleksander Mardi p. (43)
 Reinberg, Pauline Mihkli t. (43)
 Graun, Johannes Jakobi p. (44)
 Raudsepp, Julie Jüri t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 5. 8. 22 a. nr. 15010.
 Tursk, Olga Juhani t., w. a. Rihnu wallaw.
 Reinson, Elsa Udo t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 6. 12. 19 a. nr. 2715.
 Soowik, Helene Juhani t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 30. 12. 19 a. nr. 8443.
 Jürst, Abram Marguse p., w. a. Wiljandi l. pol. jsk. nr. 7359.
 Mikson, Aleksander Jakobi p., w. a. Selt wallawal. 21. 6. 20 a. nr. 1117.
 Sanson, Jda Johani t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 8. 12. 19 a. nr. 6286.
 Miik, Ella Madise t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. nr. 3732.
 Pitjinskiy, Konstantin Sergei p., w. a. Pärnu maak. pol. jsk. 9. 6. 21 a. nr. 182.
 Johanson, Aleksander Aleksandri p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. nr. 13079.
 Rughanda, Mihail Stantislawi p., nr. 7992
 Rask, Anna Mardi t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 10. 12. 19 a. nr. 4851.
 Bauer, Karl Jakobi p., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 8. 6. 21 a. nr. 13477.
 Rehepapp, Marie Mihkli t., w. a. Pärnu l. pol. jsk. 13. 12. 19 a. nr. 4550.
 Ruff, Theodor Tõnise p., w. a. Rääma wallawal. 12.8 20 a. nr. 793.
 Karo, Mai Andrese t., w. a. Wiljandi l. pol. jsk. 15. 12. 19 a. nr. 4183.
 Wolt, Jaan Willemi p., w. a. Pati wallaw. 19. 1. 20 a. nr. 587.
 Koojenblatt, Piisa Reinu t., w. a. Jäärja wallawal. 1922 a.
 Jurna, Otto Hendriku p., w. a. Inglise wallawal. 9. 8. 20 a. nr. 717.
 Dram, Jaak Jaagu p., w. a. Abja wallaw. 2. 1. 20 a. nr. 45.
 Raripää, Pauline Jaani t., w. a. Talli wallawal. 27. 11, 19 a. nr. 222.
 Waldet, Jakob Jüri p., w. a. Pata wallawal.
 Riisman, Peeter Jaani p., w. a. Tort wallawal. 1. 7. 20 a. 690. (8986)
 Ruff, Matwei Karli p., w. a. Taali wallawal. 31. 5. 21 a. nr. 59.
 Grauberg, Heinrich, w. a. Narwa=Jõesuu pol. jsk. nr. 91. (8992)
 Rebo, Andres, w. a. Narooma=Jõesuu pol. jsk. nr. 134. (8993)
 Grauberg, Joosep, w. a. Narooma=Jõesuu pol. jsk. nr. 374. (8994)
 Hannus, Joosep, w. a. Waiwara wallaw. (8995)
 Rnunde, August, w. a. Mustjõe wallawal. nr. 357 (8996)
 Süda, Anna, w. a. Luwera wallawaliti. nr. 192. (8997)
 Miik, Johan, w. a. Peetri wallawaliti. nr. 1318. (8998)
 Kalauš, Madis Joosepi p., w. a. Waiwara wallawal. (8989)
 Järwemäe, Johannes Mardi p., w. a. Waiwara wallawal. (8990)
 Saar, Mathilde Andrese t., w. a. Narooma=Jõesuu pol. jsk. (8991)
 Danzig, Jossel. (10619)
 Danzig, Elka. (10620)
 Männik, Dskar Jüri p., w. a. Porfunt wallawal. 16. 1. 20 a. nr. 361. (14261)
 Guschow, Filip Jwani p., w. a. Mustwee wallawal. 8. 9. 22 a. nr. 1159 (14260)
 Warik, Karl Leena p., w. a. Paaswera wallawal. 25. 12. 20 a. nr. 621. (14258)
 Riwiija, August Karli p., w. a. Porfunt wallawal. 23. 3. 20 a. nr. 926. (14259)
 Braakmann, Mihkel Andrese p. (8987)
 Kraus, Piisa Jüri t., w. a. Selt wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 831. (48)
 Sun, Linda Daweti t., w. a. Kopka wallaw. 25. 1. 21 a. nr. 952. (11290)
 Bartoschewitsch, Ewgeni. (10618)
 Kusnetsov, Pimon Afanasi p., w. a. Panikowitshi wallawal. 4. 12. 19 a. nr. 28.
 Kusnetsov, Afintia, w. a. Panikowitshi wallawal. 19. 12. 20 a. nr. 5384.
 Sarkow, Semjon Peetri p., w. a. Panikowitshi wallawal. 24. 1. 21 a. nr. 711.
 Gerasimow, Wafili, w. a. Jõhwi pol. jsk. nr. 525.
 Weiram, Emma Penjami t., w. a. Wäetaguse wallawal. 1920 a. nr. 597.
 Tam, Juhani Hansu p., w. a. Woltwetti wallawal. 3. 12. 19 a. nr. 255.
 Arens, Hindrek Jaani p., w. a. Hallinga wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 79.

- Käärmanu, August Jaani p., w. a.** Enge wallawal. 27. 4. 20 a. nr. 65.
Laur, Johan Willemi p., w. a. Wana- Kariste wallawal. 17. 1. 21 a. nr. 372.
Roodi, Jaan Jüri p., w. a. Audru kome- dant „Pilli“ poolt 20. 9. 19 a. nr. 71.
Tamm, Jakob Peetri p., w. a. Audru wal- lawal. 18. 12. 19 a. nr. 34.
Kartau, Marta Andrese t., w. a. Kilingi- Nõmme alewival. 10. 7. 22 a. nr. 746.
Leesment, Olinde Pärtli t., w. a. Kilingi- Nõmme alewival. 6. 2. 20 a. nr. 287.
Petswärt, Jüri Vooritsi p., w. a. Sürga- were wallawal.
Peters, Emeline Jüri t., w. a. Wana- Põltamaa wallawal. 16. 1. 20 a. nr. 330.
Kirschberg, Alma Jüri t., w. a. Kõo wallawal. 8. 6. 20 a. nr. 1432.
Penk, Anna Hansu t., w. a. Saanenwetja wallawal. 1920 a.
Sagar, Marie Jüri t., w. a. Rabala wal- lawal. 10. 4. 20 a. nr. 675.
Sermann, Jüri Hansu p., w. a. Kurista wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 659.
Uniwex, Peeter Johani p., w. a. Abja wallawal. 17. 9. 20 a. nr. 440.
Rõster, Mikkel Jüri p., w. a. Kihnu wal- lawal. nr. 34.
Paos, Jaan Juhani p., w. a. Kihnu walla- wal. 3. 8. 20 a. nr. 172.
Anissimow, Elti Tõnise t., w. a. Pärnu maak. pol. ülema p. 1921 a. nr. 211.
Tetsmann, Oskar Hansu p., w. a. Tall. I. pol. 3. jsk.
Rauts, Johan Jakobi p., w. a. Tõstamaa wallawal. 27. 8. 20 a. nr. 657.
Smironin, Elsa Madise t.
Gunjafschin, Elena, w. a. Wasknarwa wallawal. 24. 11. 19 a. nr. 172.
Pekarew, Ewdokia, w. a. Wasknarwa wallawal. 24. 11. 19 a. nr. 33.
Petuhow, Mihail, w. a. Wasknarwa wal- lawal. 11. 6. 19 a. nr. 972.
Golubew, Semjon, w. a. Wasknarwa wallawal. 5. 12. 19 a. nr. 109.
Grudkin, Moisei, w. a. Wasknarwa wal- lawal. 15. 12. 19 a. nr. 321.
Sautin, Nikolai, w. a. Wasknarwa walla- wal. 10. 6. 20 a. nr. 971.
Supanow, Grigori, w. a. Wasknarwa wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 569.
Dem, Johannes Madise p., w. a. Pada wallawal.
Jõgi, Jwan Meffei p. nr. 480.
Iwerskaja, Darja Stepani t., w. a. Jtša- fu wallawal. 31. 3. 22 a. nr. 1736.
Willeers, Johannes Jüri p., w. a. Jõhwt pol. jsk. 12. 12. 19 a. nr. 631.
Tebe, Gustaw Juhani p., w. a. Awinurme wallawal.
Mänd, Helmi Jüri t., w. a. Järwe walla- wal.
Uustalo, Linda Johannese t., w. a. Jõhwt wallawal.
Eschbaum, Felitsia Johani t., w. a. Undla wallawal. 31. 12. 19 a.
Lapp, Emilie, w. a. Abja wallawal. 1919 a.
Kiwisikk, Jda.
Kaur, Alwiine Madise t., w. a. Jõhwt wallawal.
Tarum, Rudolf Augusti p., w. a. Maidla wallawal.
Pääro, Eduard Priidiku p., w. a. Püski wallawal.
Kool, Kristiine Peetri t., w. a. Paniko- witschi wallawal. 1921 a. nr. 2842.
Wardul, Alwiine Jaani t., w. a. Paniko- witschi wallawal. 3. 10. 21 a. nr. 2383.
Reinberg, Johannes Joosepti p., w. a. Kõhtla wallawal. 2. 12. 19 a. nr. 147.
Pärn, Juuli, w. a. Jäärja wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 568
Schulzenbera, Linda Henno t., w. a. Wiljandi I. pol. jsk. 18. 12. 19 a. nr. 5522.
Miika, Joosep Juhani p., w. a. Maidla wallawal.
Rõõmus, Mikkel Mihkli p., w. a. Püski wallawal. 1919 a. nr. 500.
Orlowski, Aleksander Jha p., w. a. Pankjawitsa wallawal. 9. 2. 20 a. nr. 1054.
Turp, Alwiine Willemi t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 5. 1. 20 a. nr. 9611. (14678)
Moss, Ralf-Johan Johani p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 9. 12. 19 a. nr. 3611. (14679)
Rrunsbere, August Jüri p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 8. 1. 20 a. nr. 10247. (14680)
Ciblik, Alma Gustawi t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 2. 1. 20 a. nr. 9698. (14681)
Rrinitsski, Froida Wladimiri t., w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 5. 8. 22 a. nr. 10649. (14682)
Jaama, Eduard Anne p., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. juuli kuul 1921 a. nr. 314. (14683)
Rasper, Marie Konstantini t., w. a. Wõ- fifu wallawal. 1. 11. 20 a. nr. 955. (14684)
Sepp, Marie Madise t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 18. 12. 19 a. nr. 7119. (14685)
Blume, Mathilde Willemi t., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 8. 12. 19 a. nr. 3265. (14686)
Dlkenitski, Scholom Zalt p., w. a. Tall. I. pol. 6. jsk. 16. 3. 21 a. nr. 8985. (14687)
Johanson, Richard Abo p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 1. 6. 22 a. nr. 19377. (14688)

- Burga, Jda Tõnise t., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 20. 12. 19 a. nr. 8860. (14710)
- Dja, Aleksandra Ludwigi t., w. a. Tartu l. pol. 1. jsk. 19. 12. 19 a. nr. 5599. (14711)
- Pipping, Leo Johani p., w. a. Tartu l. pol. 3. jsk. 17. 11. 20 a. nr. 12130. (14713)
- Neufeldt, Fromhold Karli p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 29. 12. 19 a. nr. 848. (14714)
- Resta, Friedrich Jaani p., w. a. Tartu l. pol. 2. jsk. 1922 a. nr. 18760. (14715)
- Mägi, Willem Jaani p., w. a. Kowastu wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 650. (14716)

Tunnustakse maksusetaks järgmised tunnistused:

- Roit, Johannes Jaani p., isikutunnistus, w. a. Eäna wallawal. 21. 9. 20 a. nr. 988, ja sõjaväest wab. tunnistus, w. a. 1. jalawäe polgu ülema poolt 15. 9. 20 a. nr. 13761. (7490)
- Grünberg, Karl Hendriku p., hobusepafs, w. a. Häademeeeste wallawal. nr. 62, 28. 12. 20 a.
- Mõlder, Juhani, hobusepafs w. a. Ludo-linna wallawal. 13. 12. 20 a. nr. 498, 499.
- Saareke, August Joosepi p., sõjav. wab. tunn., w. a. Inseneri pat. ül. 15. 4. 20 a.
- Blundt, Jüri Tõnise p., sõjav. wab. tunn., w. a. Pärnum. rahwawäe ül. 14. 3. 21. a. nr. 2970.
- Peterfon, Peet Mihkli p., laskeritista kandmise luba, w. a. Pärnu maak. pol. ül. nr. 411/579.
- Andreson, Jaan Mihkli p., hobusepafs, w. a. Seli wallawal. 4. 10. 22 a. nr. 508 ja 511.
- Sermann, Abo Mardip., rendileping „Manguse“ talu nr. 56, w. a. Pärnu m. Riigim. 5. ringk. wal. 1. 5. 20 a. nr. 1277.
- Märjam, Ain Jaani p., sõjav. wab. tunnistus, nr. 710.
- Miilberg, Peeter Anna p., sõjav. wab. tunn., w. a. 6. jal. polgu ül. 8. 4. 20 a. nr. 10255.
- Hendrikson, Siimon Jüri p., püssi luba, w. a. Pärnum. pol. ül. 10. 3. 22 a. nr. 311, hobusepafs, w. a. Talli wallawal. 31. 1. 21 a. nr. 268 ja sõjav. wab. tunn., w. a. kindl. suurt. 2. grupi ül.
- Svidwetski, Jozsep Jüri p., hobusepafs, w. a. Weriora wallawal. 17. 12. 20 a. nr. 302.
- Treimann, Julius Mihkli p., hobusepafs, w. a. Sõmeru wallawal. 20. 12. 20 a. nr. 532.

- Pinn, Jriina, ajut. isikut., w. a. Tall. l. pol. ülema poolt, ja peatusluba nr. 6136, 26. 3. 21 a. (5571)
- Brauer, August Tõnu p., isikut., w. a. Weinjärwe wallawal. 9. 9. 21 a. nr. 1140, ja sõjaväest wab. tunnistus, w. a. 1. suurtükiväe polgu raske grupe ülema poolt, nr. 2054. (7493)
- Weebel, Jaan Jaani p., isikutunnistus, w. a. Kufsema wallawal. 28. 12. 20 a. nr. 789, ja hobusepafs, w. a. sealtsamast 28. 1. 21 a. nr. 517. (7495)
- Pinf, Oskar Jaani p., isikutunnistus, w. a. Loona wallawal. 6. 12. 21 a. nr. 885, ja referwi tunnistus, w. a. Tall. wahi-patalj. ülema p. 1920 a. (9133)
- Wiirop, Paul Peetri p., ajapikenduse tunnistus, w. a. Walga maak. rahwawäe ülema poolt 1921 a. (9570)
- Rummel, August Seena p., isikutunnist., w. a. Kolga wallawal. 2. 6. 22 a. nr. 1904, ja sõjav. wab. tunnistus, w. a. 5. jalawäe polgu ülema poolt 20. 5. 22 a. nr. 6723. (9900)
- Rolf, Aleksander Jaani p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. Disiplinaar roodu ülema poolt 26. 9. 21 a. nr. 181. (10397)
- Rowik, Leonhard Johani p., isikutunnistus, w. a. Narwa l. pol. ülema poolt 17. 12. 20 a., ja sõjaväest wab. tunnistus, w. a. 1. suurtükiväe diwiisi staabist. (11081)
- Rosenberg, Karl Jüri p., isikutunnistus, w. a. Rakwere l. pol. ülema p. 27. 5. 20 a. nr. 5280, hobusepafs, w. a. Sõmeru wallawal. ja pärast registreeritud Rosenbergi nime peale. (11082)
- Matsur, Rudolf Theodori p., isikutunnistus, w. a. Püssi wallawal., ja sõjaväest wab. tunnistus, w. a. 1. piiriküti pataljoni ülema poolt 1920 a. (11085)
- Kalmus, Jda Tooma t., hobusepafs, w. a. Rakwere l. pol. jsk. (11087)
- Burgewits, August Friedrich Piine p., elamisluba, w. a. Tartu l. pol. ülema p. 28. 8. 22 a. (11088)
- Kaska, Oskar Jaani p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. Harju maak. rahwawäe komisjoni poolt 1918 a. (11092)
- Sillart, Julius Juhani p., isikutunnistus, w. a. Piirjalu wallawal. 26. 4. 21 a. nr. 544, ja tunnistus, w. a. Piiriküti pataljoni ülema poolt 24. 8. 20 a. nr. 4556. (11394)
- Meenow, Jüri Jüri p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. 1. Tall. sõjaväe hatgemajast 24. 3. 20 a. nr. 3546. (11396)

- S w a n o w**, Rodion Nikita p., isikutunnistus ja peatusluba 1921 a. (12230)
- U r u o t s**, Mihkel, hobusepäss, w. a. Albu wallawal. 18. 12. 20 a. nr. 421. (12378)
- U u r r o**, Robert Nigula p., sõjaväest wab. tunnistus, w. a. Lääne maak. rahwawäe ülema poolt 5. 12. 20 a. nr. 9758. (12476)
- S i l d e**, Johannes Jakobi p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. 7. jalawäe polgu ülema p. 25. 2. 20 a. nr. 2312. (12575)
- J ü r g e n s o n**, Märt Daweti p., laskeriista kandmise luba, w. a. Tartu maak. pol. ülema poolt 23. 12. 21 a. nr. 2629/8582, maksuwsega kuni 23. 12. 22 a. (12582)
- K o o b a m**, Ferdinand Jüri p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. 31. 8. 22 a. nr. 170, Soomusrongide brigadi ülema poolt. (12694)
- B e r a n d**, Peeter Kristjani p., ajutine isikutunnistus. (12772)
- K e i s m a n n**, Jüri Jüri p., isikutunnistus nr. 415 ja sõjav. wabašt. tunnistus. (12772)
- M a k s i m o w**, Feodor Jefimi p., ajutine isikutunnistus. (12772)
- E i n a m a n n**, Jaan Johani p., isikutunnistus nr. 2542, sõjaväest wab. tunnistus ja hobusepäss. (12773)
- W a r i k o**, Pawel, sõjaväest wab. tunnist., w. a. 7. jalaw. polgu ülema poolt 27. 4. 20 a. nr. 5924. (12851)
- U u r**, Jaan Kadri p., isikut., w. a. Wiljandi l. pol. ülema p. 17. 4. 20 a. nr. 6415, ja sõjav. wabašt. tunnistus, w. a. 5. wäljapatarei ülema p. 1920 a. (13308)
- S e p p i**, August Jüri p., isikut., w. a. Siinalepa wallawal. nr. 742, ja sõjav. wab. tunnist., w. a. Pennuwäe salgast nr. 1398. (13465)
- P a l m**, August Johani p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. Piirikontrolli ülema poolt 1920 a. nr. 1187. (13473)
- K õ w a t o o m a s**, Marie Jaagu t., isikut., w. a. Talli wallawal. 23. 11. 19 a. nr. 72, ja hobusepäss, w. a. Woltweti wallawal. nr. 18.
- K õ w a t o o m a s**, Hendrik Willemi p., isikutunnistus, w. a. Talli wallawal. 23. 11. 19 a. nr. 73, ja hobusepäss, w. a. sealtjamast 17. 1. 21 a. nr. 20.
- P u g a l**, Johan Mari p., isikutunnistus, w. a. Polli wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 295, ja sõjav. wab. tunnistus, w. a. Pärnumaa rahwawäe ja kaitse-üldu ülema poolt 1920 a.
- R i r k**, Hans Peetri p., hobusepässid, w. a. Põõgle wallawal. 15. 12. 20 a. nr. nr. 179 ja 180.
- T o m a s s o n**, Jüri, piisiluba, w. a. Pärnu maak. pol. ülema poolt 5. 10. 21 a. nr. 1814.
- E i i m a n n**, Karl Jaani p., sõjaväest wab. tunnistus nr. 11965.
- K ä t j e p**, Abel Nigula p., isikutunnistus, w. a. Kohila wallawal. 4. 3. 22 a. nr. 1021, ja sõjav. wab. tunnistus, w. a. Wiru m. rahwawäe ülema p. 12. 5. 19 a. nr. 10968.
- A n d r e s s o n**, Jaan Hendriku p., isikutunnistus, w. a. Kaisma wallawal. 12. 1. 20 a. nr. 44, ja hobusepäss, w. a. Wilumere wallawal. 14. 12. 20 a. nr. 72.
- D u b o w**, Wassili, isikutunnistus nr. 3792 ja hobusepäss nr. 536, w. a. Pantjawitja wallawal. 26. 6. 20 a.
- T o f f e r**, Woldemar Jaani p., isikutunnistus, w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 1920 a. nr. 4315, ja sõjav. wab. tunnistus nr. 31516, w. a. Harju maak. rahwawäe komisjoni poolt. (11281)
- U s p e**, Aleksander Aleksandri p., isikutunnistus, w. a. Tammiste wallawal. 20. 7. 20 a. nr. 357, ja sõjav. wab. tunnistus, w. a. 6. jalawäe polgu ülema poolt 22. 4. 20 a. nr. 11738. (11287)
- T a n n e b e r g**, Aleksander Joosepi p., isikutunnistus ja hobusepäss. (41)
- P a p p e l**, Oskar, kodafondsuse tunnistus, w. a. Omski Eesti opteerimise osak.
- W e s t m a n n**, Karl Karli p., sõjav. wab. tunnistus, w. a. Pärnu m. rahwawäe ülema poolt 1920 a.
- W a b r i t**, Johann Tõnise p., laskeriista luba nr. 90 ja sõjav. wab. tunn. nr. 885.
- T o m s o n**, Jaan Karli p., isikutunnistus nr. 1, w. a. Tammiste wallawal., ja sõjaväest wab. tunnistus, w. a. 6. jalawäe polgu ülema poolt.
- W a l m**, Arseni Tooma p., isikutunnistus nr. 154, w. a. Rihnu wallawal., ja sõjav. wab. tunnistus, w. a. 3. jalawäe diviitii fide salga ülemalt.
- S e p p i k**, Toomas Tooma p., hobusepäss, w. a. Tori wallawal. 10. 10. 22 a. nr. 118.
- T õ n t s**, Hans Karli p., isikutunnistus, w. a. Penuja wallawal. 2. 9. 20 a. nr. 360., sõjaväest wab. tunn., w. a. Sõjavägede staabi korralduswal. 19. 5. 21 a. nr. 3275, laskeriista luba nr. 902 — 1921 a. ja ptkenduse luba nr. 1291 — 19. 6. 22 a., w. a. Pärnu maak. pol. ülema p. maksuwsega 16. 6. 22 a. kuni 16. 6. 23 a. (49)
- R o t h**, Toomas Madise p., isikutunnistus, w. a. Kaisma wallawal. 30. 12. 20 a. nr. 306, ja hobusepäss, w. a. sealtjamast 28. 12. 20 a. nr. 76. (8985)

Kuri, Jaan Jaani p., isikutunnistus, w. a. Pennuja wallawal. 1921 a., ja hobusepats, w. a. Walga l. pol. walitj. nr. 372.

Lamm, Meinhard Johannese p., isikutunnistus, w. a. Tudolinna wallawal. 1920 a., ja laskeriista luba nr. 3115, w. a. Wiru maak. pol. ülema poolt 1922 a.

Nurm, Karl Juhani p., isikutunnistus, w. a. Mäetaguse wallawal. juuni kuus 1920 a., laskeriistade kandmise luba, w. a. Wiru maak. pol. ülema poolt 8. 5. 22 a. nr. 2394, ja sõjaw. wab. tunnistus, w. a. 6. piiriküti pataljonist 1920 a. mai kuus.

Wira, Konstantin Mihkli p., isikutunnistus, w. a. Tahkuranna wallawal. 11. 12. 20 a. nr. 296, kaks hobusepatsi, w. a. sealtjamaast 11. 10. 20 a. nr. 283, ja sõjaw. wab. tunnistus, w. a. Pärnu maak. rahwawäe ülema poolt.

SHOKOLAAD

«**VIVAT**»

A.-S. „RENOMMÉE“

WABRIK - VOLTA TÄN. NR. 3

Kontor - Dana Viru tän. nr. 13. Kõnetraat 16-72.
TALLINN 9484

Daani jalgrattaid

„Adlon“ ja „Hamlet“,
Inglis „Sterling“.

Belgia mantlid ja õhukummid. Ketid, tüürid, sadulad, taskud jne. on kohale jõudnud ja soovitab

J. FREYBACH,

Tallinnas, Niguliste tänav 11, kõnetr. 15-30.

KUULUTUS.

Järwa maakonna politsei II. jsk. Ülem kuulutab sellega, et 27. mail 1923 a. kell 12 müüakse Karinu külas Wõhmuta wallas „Tõnu“ talus Gothard Trakseni päralt olewad 3 põrsast enampakkumise teel ära — 870 m. tulumaksu katteks. Põrsad on hinnatud 1500 m. peale.

Järwa-Jaanis, 9. V. 23. Nr. 0468.

Järwamaa politsei II jaoskonna
14819 ülema k. t. W. Teets.

KULDALA
KUNINGA T 4 TALLINN

OÜ. „KULDALA“
on ainuke Eesti äri Tallinnas, kus kõiksugu seinatasku- ja lauakellasid, niisama kuld ja hõbe asju õiglaste hindadega müüakse.

Kõnetr. 27-51. Merepuiestee 6. Kõnetr. 27-51
Algus kell 8.15 min. õhtul

suur etendus kuulsa Haway laulja

LUVONI' esinemisega.

Kannab ette oma algupärase Haway mänguriista saatel mitmesuguseid laule.

Ainuke terwes Euroopas artist sellel alal.

Weel wilmased päewad suurepäraline malkuu eeskawa. Tširkuse juures on esimeseklassi puhwet õllega.

Platside hinnad 50-350 mk. Kassa on awatud kella 10 homm. Piletite ettetellimine kõnetr. 27-51.

Tširkuse juures loomaaed, awatud igapäew kl. 10 homm. kuni kl. 10 õhtul.

Päasetähtede hinnad: täiskaswanutele 50 mk, lastele 25 mk. Kooliõpilastele gruppides hinnaalandus kokkuleppel. 14244

Juhatus.

Prätisioon-uuride wabrik
H-y MOSER & Ko.

Asutatud 1826. Wabrik Le Locle (Shweitsis), Peterburi, Moskwa, Kiiew, Riia.

Tallinna osakond, Pikk t. 27.
Kõnetraat 22-21.

Soovitame rikkalikus wäljawaalikus oma wabriku uurisid.

Suur wäljawalik seinakelladest.

Paranduslööde wastuwõtmine. — Paranduslööde jaoskonda juhhib meie kauaegne meister. Järeltegemise eest hoitakse.

16902

Kantselei tarbeained, paberi-
kirjutus- ja joonistusmaterjaalid

PHILIPP SCHAEFER

Tallinn, Harju tän. 21 kõnetraat 12-12

Soowitab:

Kirjutus-
Kõiksugu arwe- } masinaid
Etteütlus-
Tulekindlaid rahakappe
Paljundamisaparaate
Büroomööblid
Shapirograafe
Shapirograaf linte
j. n. e. j. n. e.

14249

:: SPETSIAAL ::

kinda-, kübara- ja
meesterahva-
pesukauplus

JOCKEY-CLUB

Kõnetr. 21-10, Virut. 1

16901

**A.-S.
RÄPINA
PABERIWABRIK**

Juhatus ja peakontor:
Tartus, Põik tän. 6.
- - Kõnetr. 29. - -

Osakonnad:
Tallinnas, Maakri tän. 4
Kõnetr. 6—54.

Pärnus, Nikolai tän. 6.
- - Kõnetr. 46. -

Soovitab oma ladust:

Kõiksugu paberit, kooli, kantselei ja
kontori tarbeasju.

Iseäranis suures walikus wihke, alates
3 margast.

Võetakse ka tellimisi vastu kõigsugu
paberisortide ja formaatide peale, täide-
takse korralikult ja ruttu.

14238

„Akva“
alkoholita likööri
ekstraktid.

Limonad
„Sidroni sooda“
wõistluseeta.

Tallinn, Waimu tän. nr. 1.
Kõnetraat 6-19.

14245

Tallinna Juudi
Ühispank

Kuninga t. nr. 6. :: Kõnetraat 20—66.

K a s s a o n a w a t u d
kella 9 kuni 2 päewal
„ 5 „ 6 õhtul.

14246

Juhatus.

KINNITUS AKTSIA SELTS

EESTI LLOID

PEAKONTOR TALLINNAS

PIKK TÄNAW 28. — — — KÕNETRAADID: 6-24 ja 17-03.

TULE-, ELU-, ÕNNETUSJUHUSTE JA WEOKINNITUS

**KINNITAGE OMA WARANDUST JA ELU,
KUNNI WEEL AEGA ON!**

14206

PÕLLUMAJANDUSLINE KESKÜHISUS

«ESTONIA»

soovitab ja müüb soodsate hindadega:

**võid, juustu, koort, ko-
hupiima, vorste, sinke,
mune, konserve j. n. e.**

Kauplused: „Estonia“ teatrimaja nr. 7. Kõnetraat 8-45.
Müürivahe tänav nr. 10. Kõnetraat 23-09.
Vladimiri tänav nr. 4.
Uus Sadama tänav nr. 2.

Peale selle 182 (punase lehmaga märgitud) müügikohta Tallinnas.

M Ä R K U S: 1. P. K. „Estonia“ kauplused võtavad vastu
ja täidavad en-gros tellimisi vabr. hindadega.
2. Kõik P. K. „Estonia“ vorstivabriku kaubad
on varustatud ärimärgiga - plombiga. ~ ~ ~

11779

Kaubandus-Ühisus „OSTA“

Wiruwärawa puiestee nr. 27. Kõnetraat 12-32, 18-51.

Soowitab omast ladust:

**Auru peksugarnituure. Rehepeksumasinaid
hob jõul. tuntud „Deutsche Werke“ omad.
Isesõitjaid. Kultiwatorisid. Wedruäkkeid.
Sahku. Seemendamise sahu. Nafta mootorid.
Paadi mootorid. Wõi masinaid. jne.**

14243

Aktsiaselts

„SILVA“

Tallinn, Merepuiestee 17.

Kõnetraat: kontoris 9-29 ja 13-80; kaupluses 18-09.

Telegrammide aadress: „SILVA — TALLINN“.

Igasuguste põllutööriistade

ja masinate, kunstpõllurammu, soola jne. ladu ja müük.

Igasuguste ehitusmaterjalide,

nagu palkide, laudade, lubja, tsemendi, gipsi, katusepapi, katusepleki, igatsorti raua, raudtalade, naelte jne. ladu ja müük.

Igasuguste metsamaterjalide

ostmine, ümbertöötamine, müük ja eksport.

14250

Ford sõidu-, weo- ja omnibusautod, Fordson traktorid, Fiat sõidu-
autod, Laurin & Klement autod, Daag weoautod

Clayton & Shuttlesworth lokomobiilid igas suuruses
rehepeksu garnituurid

" " aurukatlad

" " naftamootorid

" " traktorid

" " ristikkeha seemne peksumasinad

Keigley gaasigeneraatorid ja mootorid. Saekaatrid igas suuruses
Oliver kahehobuse adrad. Randaalid 28 taldrekuga, traktorite jaoks.
Traktorite eriadrad soo, uuemaa jne. kündmiseks, wedruäkked.

Igasugused keemiaained kodumaa tehastele. Toiduaineid nagu:
Ameerika nisujahu, suhkrut, riisi jne. peab jookswalt
ladus ja müüb wõistlemata hindadega

WÄLISKAUBANDUSE KONTOR

HANS WINNAL — TALLINNAS,

S. TATARI T. Nr. 1.

Kõnetraat 3-42 ja 3-72.

14207

Kaubamaja

„Esto-Muusika“

Tallinn, Lai tän. 34.

Kõnetr. 10-24.

Noodid ja nende kirjastus.

Tiiwklawerid, piniinod, muusikariistad ja nende
osad.

Ainuesitused Eestis:

C. Bechstein, Berlin, tiiwklawerid ja piniinod.
Steinway & Sons, New-York, London, Hamburg,
tiiwklawerid, piniinod.

Jul. Heinr. Zimmerman, Leipzig, muusikariistad.
Eesti klaweri wabrik A.-S. „Astron“, Tartus,
tiiwklawerid ja piniinod.

14247

Eesti Mehaaniline Puutööstuse Aktiiselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

Walmistab: mööblit, wineer-kartonge,
-kohwid, -koolirantsaid, -aktimappe,
-käsitrumlid, -toolipõhju, -platesid, -labidaid jne.

Müügikohad: Tallinnas: Wana Posti tänav nr. 9.
Tartus: E. W. Jürgens'i juures, Wana tänav nr. 17.
Walgas: P. Saretok'i juures, Moskwa tänav nr. 15.
Petseris: E. Nassar'i juures, Kaubareas. Wiljandis: R. Eitelberg'i juures. Wõrus: J. Kiesler'i juures, Jüri tänav nr. 12-b. Rakweres: Roman Jürgens'i juures. Pärnus: J. D. Ammende juures.

14242

IDA - KAUBAMAJA

TALLINNAS, WIRU TÄNAW 4, KINO ALL

TELEGR. ADR.: IKKO

TELEFON 9-73

Eksport   Import

SUUREMAL JA WÄIKSEMAL ARWUL

Alaline suur wäljawalik
kõiksugu maja- ja köögi-
nõusid: aluminiumist, ema-
leeritud, portselaanist,
walgest plekist, teras- ja
rauakaubad. Manufak-
tuur ja pudukaubad

14248